

izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 7-50 Din
za inozemstvo 18- -

Oglasni po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 64. Telef. št. 86.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti. Čekov.
zavodu št. 11.842.

Današnja številka «Jutra» obsega osem
strani in stane 1 Din.

Ljubljana, 7. junija.

Prostrana naša domovina se je odela
s ovetjem, s cvetjem modrim, kakor
je vernost in trajnost čustev, belim,
kakor je jasna njihova iskrenost, in
rdečim, kakor je rdeč njihov ogejn.

Rodbinska je predvsem svečanost,
ki se slavi v naši prestolici. Dva mla-
da človeka si podajata roko za življe-
nja težko pot. S te človeške strani
nam ni mogoče drugega reči, kakor,
da so srca vseh dobro mislečih polna
dobrih želj za mladi par.

Rodbinska pa je po pojmovanju na-
šega naroda kraljeva svatba tudi s
širšega stališča. Naš narod, predvsem
Srbi, ki so si prej priborili srečo svo-
bode, nego je nam padla v naročje,
smatra mladega kralja za svojega pr-
vega sina, nevesta pa je vsemu nara-
du «mlada». Ta čut, v katerem je moč
naše dinastije, se je utrdil v junaki
dobi Karagjorgja in v neizbrisnem
spominu na mučepolno življenje kralja
Petra.

Temu umevanju položaja dinastije v
narodu odgovarja tudi zunanja slika
svatbene svečanosti. Po domačem obi-
čaju se vrši. Ni knezi, ni grofi ne stro-
žejo kralju, in razun zunanjih gostov
in vojaštvu ne vidiš blestečih uniform.
Največje število udeležencev tvori
kmetstvo ljudstvo. Formalnosti je le
toliko, kolikor zahteva ozir na goste
in na potrebni red.

Kot državljane nas pa na dan kral-
jeve svatbe navdajajo ne samo čustva
človeškega značaja. Sme tudi egoisti
za ono, kar hočemo čuvati kakor ze-
nico v očesu: za obstoj in napredek
države. Ko smo glasovali za monarhi-
jo, smo to storili predvsem v globo-
kem prepričanju, da je to v življen-
skem interesu naše države. In kmalu
nato so vedno odločneje postale želje
državljanov, naj bi čim prej napočil
današnji vesel dan. Svatba našega
kralja, srečna zveza vladarskih rod-
bin, ki obenem odgovarja velikim na-
tim nacionalnim interesom, vse to po-
trjuje, da je zopet storjen močan na-
predek v stabilizaciji naše, nekaterim
toliko obovražene mlade državne
zgradbe. Čim bolj bo kraljevemu paru
dana rodbinska sreča, čim bolj mu bo
ohranjena današnja ljubav širokih mas
naroda, čim bolj neposredno bo nje-
govo razmerje do ljudstva — toliko
bolj bo naša narodna dinastija neoma-
jen steber države.

Zivela kralj Aleksander in kraljica
Marija!

Predvečer poroke v Mariboru

Maribor, 7. junija. (Izv.) Predvečer
kraljeve poroke se je obhajal v Mariboru
prav slovesno. Vse mesto je bilo v za-
stavah, okna so bila razsvetljena; kje-
me so bile prav redke. Ko je nastopila
noč, je bila po mestu bakljada ognjega-
sev in vojakov. Igrala je železničarska
godba, ker se nahaja vojaška godba v
Beogradu. Ljudstvo se je po ulicah kar-
tilo, zlasti Aleksandrova cesta je bila ži-
vahna kakor malokdaj.

V narodnem gledališču je bila slavnost-
na predstava, katere so se udeležili vsi
oficielni zastopniki in številno občinstvo,
tako, da je bilo gledališče popolnoma za-
sedeno. Slavnostni govor je imel dr. Pivko,
ki je naglašal veliki pomen poroke
in izrazil željo, da bi kralj bo dolgem
trpljenju in mnogih izkušnjah imel se-
daj srečno družinsko življenje. Razen te-
ga so bile na vrsti razne koncertne in
solo-točke. Pela je Glasbena Matica in
persko društvo «Drava».

Konferenca med Pašićem in Benešem

Beograd, 7. junija. (Izv.) Danes je
predsednik vlade Pašić konferiral s če-
škoslovaškim ministrom zunanjih del dr.
Benešom o podaljšanju konvencije, ki je
bila sklenjena na dve leti med našo drž-
avo in češkoslovaško in kateri sedaj
poteče rok. Ni dvoma, da se bo konven-
cija podaljšala.

SLOVENSKA VOJAŠKA GODBA SPREJELA KRALJICO NA MEJI.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Dne 5. ju-
nija se je peljala mariborska vojaška
godba z jugoslovansko flotiljo po Do-
navi v Rumunijo, da sprejme kot prva
našo kraljico. Ob zvokih romunske
himne in slovenskih melodij je romun-
ska kraljeva jahta v spremstvu ro-
munske, francoske, angleške in dru-
gih monitorjev priplula na jugoslo-
vanska tla.

Na predvečer poroke našega vladarja

Narod se poklanja kralju in kraljici

SERENADA PEVSKIH DRUŠTEV. — SPREJEM DEPUTACIJ NA
DVORU. NEPOPIŠNO NAVDUŠENJE.

Beograd, 7. junija. Snoči se je po
prihodu kraljevih gostov vršila v kral-
jevskem dvoru intima večerja. V na-
rodnem gledališču je beograjska fil-
harmonija priredila koncert, na kate-
rem so se izvajale kompozicije jugo-
slovanek skladateljev Stanišića, Si-
role, Adamića, Lajovica, Milojevića in
Hristića.

Na ulicah se je zbrala velikanaka
množica ljudstva. Ob 21-45 je odšel
po ulicah Kralja Petra, Kneza Mihaj-
la in Kralja Milana ogromen sprevod
beograjskih, zemunskih in pančevskih
pevskih društev. V sprevodu sta bili
tudi dve vojaški godbi. Tudi nemška
in židovska ter druga pevstva
so bila zastopana. Na obeh straneh
sprevoda so korakali Sokoli, ki so no-
sili lampijone v romunskih in jugoslo-
vanskih barvah. Sprevod se je ustavil
pred dvorom, kjer je pevske zbor pod
vodstvom najstarejšega kapelnika rav-
natelja beograjske opere Deničkega
odpel eno njegovih skladb. Kralj in
njegova nevesta ter kraljevi gosti to
stopili na balkon ter sprejeli veliča-
sten pozdrav navdušene množice z ve-
likim zadovoljstvom. Ko je kralj za-
pustil balkon, se je narod polagoma
razšel, toda ulice mesta so bile pozno
v noč polne občinstva.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Danes po-
poldne je zavladala po beograjskih
ulicah velika živahnost. Že okoli 8.
popoldne je bil postavljen kordon ob
poti od dvora do romunskega poslan-
ištva. Kralj Aleksander je z romunskim
kraljem in kraljevo rodbino ter prin-
cezo Marijo prisostvoval tekmar na
dirkališču dunavskega kola jahačev.
Romunska kraljevska dvojica se je
podala v romunsko poslaništvo, kjer
je bila čajanka. Tej so prisostvovali
razven diplomatov oči diplomatiki
zbor ter kraljevska rodbina s sprem-
stvom.

Ob 15-30 je bil v dvoru sprejem ofi-
cirkega kora. Zelo lepo sliko so nu-
dile galauniforme oficirjev, ki so došli
s svojimi gospodi. Zvečer je bil na
dvoru slavnostni koncert, kateremu je
prisostvovalo osem članov kraljevske
rodbine, dostojanstveniki tujih držav,
oči diplomatiki zbor, ministri in pred-
sednik narodne skupščine ter mnogi
drugi povabljeni.

Ves Beograd je bil svečer obsejan s
prekrasno iluminacijo. Okoli deseti-
soš električnih žarnic je bilo napelja-
nih na ulicah med Kalimegdanom in
Slavijo. Povsod so razvešene trobojni-
ce Jugoslavije in Romunije. Na ulicah
so bile velike množice ljudstva, ki so
napolnile ves gornji del mesta od Ka-
limegdana pa vse do kraljevskega
dvora.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Danes ob 9.30
dopoldne je predsednik beograjske ob-
štine otvoril razstavo bosanske domače
industrije, ki jo je priredila sarajevska
srbska trgovsko-obrtniška omladina. Na
razstavi se nahajajo tudi darila za kral-
jevo dvojico, med drugim škaflija s toa-
letnimi predmeti iz zlata in kip kralja
Petra Osvoboditelja, delo kiparja Kamen-
ka Burčevića.

Ob 10.30 se je vršila veslaška regata
na Savi.

Ob 11. uri je bil veliki koncert na Te-
razijah in so se igrale večinoma kompo-
zicije Davorina Jenka in Zajca. Po kon-
certu je sledil korzo. Istovčasno se je
vršila povorka pred skupščino. Kralj je
med tem sprejemal člane diplomatskega
zboru in deputacije iz vseh strani drž-
ave. V sprevodu deputacij je bilo okoli
6000 oseb. Imenom invalidov je pozdra-
vil kralja slepi kapetan Lovrić z besed-
dami: «Vaše Veličanstvo naj bo iskreno
prepričano, da je danes zopet dan, ko
slepi vidijo». Invalidom so sledila za-
stopstva mest, okrogov, županij in sre-
zov, zastopniki kulturnih društev, zagreb-
ska akad. mladina v tradicionalni noši,
gled. igralci, humanitarne društva, šte-
vilna udruženja in savezi in naposled de-
vojke, vse v narodnih nošah.

Po končanem sprejemu je ogromna
masa naroda priklecala kralja in njegovo
nevesto na balkon in mu priredila vi-
harne ovacije.

VISOKO PORTUGALSKO ODLIKO- VANJE ZA KRALJA ALEKSANDRA

Beograd, 7. junija. (Izv.) Danes na
večer je izredni portugalski poslanik
Bleerose sporočil kralju Aleksandru,
da ga je predsednik portugalske re-
publike odlikoval z najvišjim portu-
galskim redom, ki se podeljuje samo
suverenim vladarjem.

Zaključek kongresa lig zveze narodov

INCIDENT Z MALO ANTANTO PORAVNAN. — POSEBNA KOMISI-
JA ZA MANJŠINSKO VPRAŠANJE.

Praga, 7. junija. (Izv.) Mednarodno
udruženje lig zveze narodov je danes
končalo svoja posvetovanja. Po večer-
šnjem eksodusu zastopnikov Male antan-
te je bilo zelo dvomljivo, ali se bodo
zborovanja sploh zopet pričela. Pogaja-
nja, ki so se pričela že včeraj, da se pre-
preči javen razkol, so trajala tako dol-
go, da se je morala današnja seja, skli-
cana za dopoldne, odgoditi na popoldne.

Predsednik Ruffini je predlagal, naj se
izvoli devetčlanska komisija, ki naj vo-
di pogajanja z zvezami, ki so izstopile.
Ta komisija, v kateri so bili vodje fran-
coške, japonske, avstrijske, holandske,
švedske, angleške, italijanske, madžar-
ske in švicarske delegacije, je dosegla,
da so se delegati Male antante zopet
udeležili posvetovanj. Vodja češke dele-

gacije dr. Brabec je med medklici podal
izjavo, da češkoslov. delegacija in nje-
ne zavaznice protestirajo proti včeraj-
šnjemu glasovanju in da zahtevajo, naj
predsedstvo predloži ta protest general-
nemu tajništvu zveze narodov v Zenevi.

Predsednik Ruffini je opravičeval po-
stopanje predsedstva. Izjavil je, da odla-
ga predsedstvo, dokler se bo razpravlja-
lo o manjšinskem vprašanju. Predsed-
stvo je prevzel nato rektor pariške uni-
verzite Apell. Vendar pa je zborovanje
Ruffiniju izrazilo zaupanje. V svojem za-
ključnem govoru se je Ruffini zahvalil
mestu Pragi in češkoslovaški vladi za
gostoljubnost. Prihodnja seja generalne-
ga sveta lig zveze narodov se bo vrši-
la v Budimpešti. Prihodnja plenarna se-
ja udruženja pa bo na Dunaju.

Izid volitev v Budim- pešti

Relativna večina socialnih demokratov.
Budimpešta, 7. junija. (Izv.) Danes je
končala volitev o prvem budimpeštan-
skem volilnem okraju. Od oddanih 57.882
veljavnih glasov odpade na socialno de-
mokratsko listo 21.921, na vladi naklo-
njeno krščansko nacionalno stranko pa
18.376 in Andrassyjevo stranko 8645 in
na liberalno demokratsko stranko 7562
glasov. Ostali glasovi so bili razcepljeni.

Izvoljeni so: socialna demokratska Julij
Seidl in Julij Battitz, krščanska nacio-
nalca Karl v. Wolff in dr. August Ben-
nard, demokrat Ivan Benedek in grof
Julij Andrassy. Ker je bil Seidl že izvo-
ljen v Szegedinu, bo najbrže odklonil

svoj mandat v Budimpešti, kjer pride na-
to na vrsto socialna demokratinja Ana
Kethly, ki bo edina ženska v novo iz-
voljeni madžarski narodni skupščini.

PRED ŽELEZNIČARSKO STAVKO V AMERIKI

Chicago, 7. junija. (Izv.) V Ameriki
grozi ponovna stavka železničarjev. Na-
sprotnost med železničarji in železniški-
mi družbami se zde za enkrat nepremost-
ljiva.

SILNO PODRAŽENJE MESA NA DUNAJU.

Dunaj, 7. junija. (Izv.) Vsed dviga-
nja valut so cene govejega mesa posko-
čile včeraj in danes za 1000 koron pri ki-
logramu.

Glavne določbe ukaza o amnestiji

VAŽNE IZJEME OD POMILOŠČENJA.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Današnje
«Vreme» objavlja ukaz o pomiloščenju
o priliki kraljeve poroke. Ukaz obsega
21 točk in vsebuje generalna pomilošče-
nja, ne pa tudi poedinah. Po amnestiji se
oproščajo vse kazni do dveh mesecev za-
pora, odnosno do tisoč dinarjev globe.
Pogojno se oprostajo kazni od dveh do
šestih mesecev; pri kaznih od šestih do
dvanajstih mesecev se oprostijo triletni-
ne kazni. Izvzemajo pa se od pomilošče-

nja kazni za prestopke po zakonu o za-
ščiti države, kazni državnih ali drugih
javnih organov zaradi podkupljivosti,
kazni železniških ali poštinskih uslužben-
cev ki so se pregrešili proti varnosti lastni-
ne na blagu, ki je bilo predano železnici
ali pošti v transport ter kazni, izrečene
po zakonu o pobijanju draginje.

Točka 21. odreja, da se ima ta ukaz
izvršiti na dan poroke.

Lepo uspele sportne prire- ditve

REGATA PO SAVI. — KRASNI USPEHI V LAHKI ATLETIKI. — NO-
VI JUGOSLOVANSKI REKORDI. — ZMAGA BEOGRADA NAĐ BU-
KAREŠTO.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Danes so
se vršile na Košutnjaku sportne priredit-
ve, ki so bile določene v proslavo kralje-
ve poroke. Pri teh tekmar, ki so bile
dosedaj največje v Jugoslaviji, so naši
tekmovalci dosegli take uspehe, da smo
nanje lahko ponosni.

Najvažnejše so bile lahkoatletične tek-
me med reprezentanco naše kraljevine in
Rumunije ter nogometna tekma beograjs-
ke in bukareške reprezentance. Pri no-
gometni tekmi so naši vrli igralci, veči-
noma iz Zagreba, zmagali z lahkoto z
8 : 0, ter s tem dobili darilo kraljeve
neveste, zlat pokal. Tudi pri lahkoatletiki
tekmi med jugoslovansko in rumunsko
reprezentanco so imeli naši tekmovalci
izredne uspehe ter so daleč prekosili
Rumune. Postavili so tudi nekaj novih
jugoslovanskih rekordov. Dosedanji re-
zultati, ki pa še niso uradno overovljeni,
so sledeči:

Tek na 100 m 1.) Popović (Jugoslavi-
ja) 11 sek. (O Perparju (Primorje, Ljub-
ljana in Steinfeldu (Rumunija) je brzo-
javka žalibog popačena. Ured.)

Tek na 3000 m: Stefanović (Sparta,
Zagreb) 9:44.8 (nov jugoslov. rekord —
dosedanji jugoslov. rekord je tudi držal
Stefanović s 10:21.4 sek.)

Metanje kroglice: 1.) Ambrozij (Vikto-
rija, Vel. Bečkerek) 13.90 (nov jugoslov.
rekord — dosedanj jugoslov. rekord Am-
brozij 13.55), 2.) Jovanović (Hašk, Za-
greb) 12.22½, 3.) Pop (Rumunija) 11.25.

Troskok: 1.) Cerva (Rumunija) 12.48;
2.) Telesco (Vel. Bečkerek) 12.12; 3.)
Gašpar (Hašk Zagreb) 12.02.

Škok s palico: 1.) Bošković (Beograjs-
ki Sokol) 2.96 m (nov jugoslov. rekord —
dosedanji jugoslov. rekord Grund, Ma-
raton, Zagreb 2.83), 2.) Telesco (Vel.
Bečkerek) 2.85.

Metanje diska: 1.) Witoch (?) (Rumu-
nija) 42.93 (nov rumunski rekord), 2.)
Ambrozij (Vel. Bečkerek) 42.23 (nov ju-
gosl. rekord — dosedanj jugosl. rekord
Ambrozij 41.38), 3.) Pop (Rumunija) 42
metrov.

Pri teku na 3000 metrov je prisostvo-
val kralj Aleksander prireditvi.

Na dirkališču «Kola jahača» je pri
glavni svečani dirki zmagal Josip Toma-
šević iz Sinja (Dalmacija), kateremu je
kralj podaril zlato uro. Drugi zmagalec
je dobil od občine krasno izdelano diplo-
mo.

(Ostale izide pričbimo v eni prihod-
njih številki. Ured.)

Ob 10.30 se je pričela regata na Savi,
katere so se udeležili «Gusar» iz Splita,
«Jadran» iz Sušaka, Ljubljanski sportni
klub, Hrvatsko veslarsko društvo iz Za-
greba, «Neptun» iz Osijeka, veslarski od-
sek Sokola v Vukovaru in «Danubius»
iz Novega Sada. Nagrado so dobili «Gu-
sar», «Neptun» in «Hrvatsko veslarsko
društvo». Tekmo je gledala ogromna
množica ljudstva in je bil prizor na šte-
vilne čolne, ki so švigali po Savi, diven.

Ker se kralj in kraljica nista mogla
udeležiti osebno nogometne tekme Beo-
grad : Bukarešta, bo izročila kraljica
Marija svoje darilo zmagovalnemu moš-
tvu Beograda jutri.

Pogajanja z Italijo

Beograd, 7. junija. (Izv.) Danes so
gg. ministri Ninčić, Pribičević in pred-
sednik narodne skupščine dr. Ribar
imeli konferenco, na koji je minister
Pribičević izrazil svoje mišljenje glede
konvencije, ki se tiče sporazuma, skle-
njenega med zastopniki italijanske
vlade in delegati naše vlade v Rimu.
Minister Pribičević se je bavil zlasti
z konvencijo o šolah glede uporabe
italijanskega jezika ter je naglašal
nemogućnost, da bi se te določbe spre-
jele, ker posegajo v suverenost naše
države.

K otvoritvi umetniške razstave

Beograd, 7. junija. (Izv.) Pri slovesni
otvoritvi 5. jugoslovanske umetniške raz-
stave so bili navzoči prosvetni minister,
finančni minister, minister pravde, zu-
nanji minister, minister poljoprivrede, če-
škoslovaški ministri predsednik dr. Be-
neš, češkoslovaški poslanik Kalina in
mnogo drugih visokih dostojanstvenikov.
Po kratkem pozdravu predsednika pri-
pravljalnega odbora je minister prosvete
Pribičević otvoril razstavo z nagovorom,
v katerem je izjavil:

«Smatram za nenavadno čast, da me
je kot prosvetnega ministra zadela nalo-
ga, da povodom svečane prilike, ko se
vrši poroka Nj. Vel. kralja Aleksandra
s princeso Marijo, otvorim razstavo srbs-
kih, hrvatskih in slovenskih umetnikov.
Ta razstava ima svr. poseben pomen;
dasi je po vrsti peta razstava, vendar je
prva v naši ujedinjeni očetnjavi. To je
prva razstava, na kateri so razstavili
naši umetniki svoja dragocena dela kot
svoobodni državljani naše države. Njihova
radost je zato zelo razumljiva, ker so
oni bili prvi oznanjevalci narodne svo-
bode, prvi duševni borci, živeči za svo-
bodo in resnico.»

Glasno odobravanje, ki je sledilo tem
besedam državnika, ki zna ceniti važnost
naše upodabljalne umetnosti, je dok-
kaz, da je minister Pribičević govoril iz
srca vseh navzočih. Nato je sledilo raz-
gledovanje razstavljenih del. Iz odobra-
vanja je razvidno, da je delo naših umet-
nikov doseglo že sedaj popoln uspeh v
moralnem pogledu. Pričakovati je, da tu-
di materialni uspeh ne bo izostal.

ZA IZENACENJE NAŠIH BORZ.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Tekom tega
tedna se bo vršila med upravami beo-
grajske, zagrebške in novosadske borze
konferenca, ki bo določila enoten statut
in enotne borzne uzance, da bi se tako
borzno poslovanje po možnosti izenači-
lo. Zlasti bi se imel tudi poslovni čas
zagrebške in beograjske borze izenačiti
ker je dosedaj zagrebška borza končala
eno uro kasneje in se ravnala zato že
po rezultatih beograjske borze.

SESTANEK MED LLOYD GEOR- GEOM IN POINCAREJEM.

London, 7. junija. (Izv.) Na sestanku,
ki ga bosta imela ministrska predsedni-
ka Lloyd George in Poincare dne 19. t.
m., se bo razpravljalo predvsem o vpra-
šanju francosko-angleške pogodbe. «Chi-
kago Tribune» poroča, da se je angleška
vlada vsled močne Poincarejeve pozicije
sedaj odločila, iti raje z njim kakor pa
proti njemu.

ITALIJANI SE NASELE V DON- SKEM OZEMLJU.

Rim, 6. junija. (Izv.) Ruska sovjetska
delegacija je dovolila, da se naseli v don-
skem ozemlju 50.000 brezposelnih italia-
nov, ki dobe na razpolago 100.000 ha
zemlje. Pogodbo morata se ratificirati
oboje strani vladi. Potrebno kmetijsko
orodje bodo poskrbele Italijanom njihove
kmetijske organizacije. V Rusijo se na-
merava izseliti zlasti mnogo italijanskih
komunarjev.

* «Vesna» in «dečvo». Na brezštevili vprašanja s strani občinstva, kje se nahaja v prodaji «Vesna» s podobami na ve, sporočamo, da «Vesna», žal, ne izlaja več, pač pa je še nekaj lanskih izdov, v katerih se nahaja «dečvo», razpolago, Poljav zahteve po pristni «de» je nad vse razveseljiv dokaz, da naše občinstvo vendar začčenja oklep pristne slovenske noše, nam vse ljub «dečvo», katera sčasoma itak mora podrediti zopni nemški «dirndl». «Vesna z dečvo» imata v prodaji tvrdka Ma dič v Selenburgovi ulici in knjiga Bamberge na Miklošičevi cesti.

— **Papež bolan.** »Petit Journal« poroča iz Rima, da je papež Pij XI. začel bolehati, ker se premalo giblje na prostem.

— **Cita in Horthy.** »Berliner Tagblatt« doznava iz Madrida, da se Cita

Kralj Aleksander

S. VI.
1922.

Kraljica Marija

Slavnostni prolog

Pozdravljen, kralj, pozdravljena družica
naj bode Tvoja, ki si jo izbral,
da prva naša, prva bo kraljica,
odkar je narod spet k svobodi svetli vstal!

O, dolg bil naroda je križev pot,
stoletja sužnji bili smo trpin,
podložniki sovražni vladavini
in hlapci nje želja in svojih lastnih zmot;
kaj čudnega tedaj, ko smo iz temne ječe
na beli dan prišli, da solnce nam blešče
slepi oči, da sega nam pogled
naprej in v dalj le za ubogo ped,
da marsikateremu so misli zaslepljene,
da mnovega srcé nazaj v temnice žene?

A sužnjih časov več nazaj ne bo!
Mar smo zaman, mar smo za nič trpeli?
Oj, dvigni krila, dvigni, orel beli,
in solnčno v temno dalj upri oko:

Kot žalni plašč leži tam Kósovo;
v polnočni uri mati Jugovičev
nad poljem vstane in s povzdignjeno roko
v neba temo po maščevanju kliče...

Pomlad je spet, in glej: iz zemlje vzkli
ti rdeče cvetje: kri junakov mučenih,
ubitih tisočev in vsak iz njih kot sapic dih
kot burje šum mogočne po osveti vpje

In završi v vrh in zabuči dobrava
pokaže Črnega se Jurija postava
in srd v očeh in blisk v njegovi dlani:
pod mečem se zvali krvnikov prva glava
a okrog njih se gnetejo gavrani...

Nad Črnim Jurjem orel beli plava
sokole kliče, brate Jugovičev:

Vstanite, dragi, ej, vstanite sini.
prižgite solnce jadni domovini!

In ga prižge, in njega svetla zaria
trpinov mrka čela vseh ozarja,
da spomni se Slovan, kako se treba vesti:
da je usoda vseh le v slogi, v trdi pesti...

Prošli so časi: spita Črni Juri
in sin njegov, a spet se k črni uri
že zbirajo nesreče zli oblaki:
Še enkrat se sovražnik v svoji zlobi
na orla vrže, da ga ugonobi. —
A vstali so izkušeni vojak,
v boj vodi svoj vojsko tisočero
naš stari vodja, stari čika Pero.
Bori se vojska, gre naprej kot lava,
beže sovragi. — Zmaga! Slava! Slava!...

O joj, gorje! Bolgari, bratje, bratje!
zakaj postali ste sovražnika — soldatje!

Ostala Srbija je velika, —
pred zverjo vražjo narod se potika
po gostih šumih, visokih planinah. —
Odšla, odšla že nada je edina;
v Albanijo armada se umika...

Pogum! Nas kraj morja prijatelj čaka,
naprej, naprej! Ne bomo nič več sami!...
Dospeli so... Tam čaka vrag junaka —
z nasmehom na obrazu in z navskriž rokami...

O, ni še konec! Brat, ki toneš v krvi,
ne obupaj, le vase se obrni,
v poslednji boj še trudne vrste strni
in glej, da ne zastaneš, da boš prvi!

In šli so, šli od vseh strani
jugoslovanski polki

in tofki so se, grizli
s požrešnimi se veliki.

Kako? — O tem naj povedo strmine
sneženih Alp in skloni gor Karpatskih,
Dobrudže step, francoskih rek doline
in rovi krtovi pečin Kajmakčalanskih:
sovražne vse naklepe so razbili
in Jugoslavijo osvobodili.

Ti tam si bil, o kralj, in kot junak
v okopih stal z vojak, njim enak,
in se boril in zidal si državo
na slavo svojo in na našo slavo. — — —

V dan radostni, v dan Vajine poroke
mi radi zdaj bi Vama segli v roke,
da stisnemo srčno jih in goreče,
želimo Vama mnogo, mnogo sreče,
ker Ti si naš, a Ona Tvoja žena,
za skupno pot v življenju poročena:

— — — Kaj tam kraj morja žalobno ječi?
Kaj izza gor obupano doni?
To njih je zvon, ah, to so naši bratje,
to k svatbi nepovabljeni so svatje.

Ne obupaj, ubogi narod moj,
železo kuj in čvrsto, moško stoj!
Ker pride čas, kadar kraljica Mara
iz morja krono potopljeno spet pričara,
ko po svobodnih tleh razlije spet svoj don
mogočni, zmagovalni Gosposvetski zvon;
tedaj, tedaj, o kralj, kraljica, znaj
tedaj, tedaj bo spet v deželi maj,
a z vencem olkovim Vas narod venča naj;
čez tla svobodna k sreči nas poljita,
pozdravljena, pozdravljena bodita!

Radivoj Peterlin-Petruška.

Dinastija Karagjorgjevičev

Naša vladarska rodbina je kmetesko-
ga rodu. Njen praded je bil srbski
kmet Petar, ki je padel leta 1773. v
bojih s Turki. Njegova žena Marica je
umrla l. 1811.

Petrov sin je bil slavni Karagjorgje
(Črni Juri), utemeljitelj dinastije Karagjorgjevičev. Rojen je bil l. 1752. v
Viševcu in l. 1804. izvoljen za vrhovnega
srbskega vodjo, kar je ostal do
l. 1813. Takrat so Turki znova nava-
lili z vso silo na Srbijo in Karagjorgje
je bil prisiljen, da se je umaknil preko
Donave. L. 1817. se je vrnil v Srbijo,
da začne vnovič boj proti Turkom, po-
stal pa je žrtev zavratnega napada.
V noči med 12. in 13. junijem 1817 je
bil v Radovanju pri Smederovu ubit.

Karagjorgje je bil oženjen l. 1786. z
Jeleno, hčerko kneza Nikole Jovanovi-
ča iz Masloševa, rojeno leta 1765,
umrla 11. februarja l. 1842. v Beogra-
du. Pokopana sta oba v Topoli.

OTROCI VOJVODE KARAGJORGJA.

1.) Aleksander Karagjorgjevič, roj-
en v Topoli 29. septembra (11. oktobra)
1806. Leta 1842. je bil izbran knezom
Srbije, a se je l. 1858. odpovedal pre-
stolu in odšel v Temešvar na Mađarsko,
kjer je umrl 22. aprila 1885. Nje-
govo truplo je pokopano na Dunaju.
Njegova žena Persida, hči Jevrema
Nenadovića, je umrla l. 1873. na Du-
naju.

2.) Sima, umrl 1798.
3.) Sava (hči), umrla 1867.
4.) Aleksa, rojen 1801, umrl 1840.
5.) Stamenka (hči), mlada umrla.

OTROCI ALEKSANDRA KARAGJORGJEVIČA.

1.) Petar I., Veliki Osvoboditelj, ro-
jen 29. junija (12. julija) 1844 v Beo-
gradu, kralj Srbije od 2. (15.) junija
1903, kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev
od 1. decembra 1918, umrl 16. av-
gusta 1921. Njegova žena Zorka, hčer-
ka Nikole I., kneza črnogorskega, je
umrla 4. marca 1890.
2.) Andrija, umrl 1865 še kot otrok.
3.) Svetozar, umrl 1867.
4.) Jelena, poročena z Gjorgjem Si-
mićem, nekdanjim poslanikom Srbije
na Dunaju.
5.) Arzen, rojen v Temešvaru 4.
aprila 1859, oženjen z Auroro, knje-
ginjo Demidov, umrl 28. junija 1904.
(Sin kneza Arzena je princ Pavle, ro-
jen v Petrogradu 15. aprila 1904.)
6.) Poliksena (umrla l. 1916. v Gra-
cu), poročena v prvem zakonu s srbskim
ministrom Konstantinom Nikola-
jevićem, v drugem zakonu pa s sloven-
skim odvetnikom dr. Aleksandrom Pre-
šernom.

OTROCI KRALJA PETRA OSVOBODITELJA.

1.) Aleksander I., kralj Srbov, Hr-
vatov in Slovencev, rojen 4. decembra

1888 na Cetinju, prestolonaslednik srbski
od 27. marca 1909, regent kralj-
vine SHS od 1. decembra 1918, kralj
Srbov, Hrvatov in Slovencev od 16. av-
gusta 1921.

2.) Jelena, rojena 23. oktobra 1884
na Reki, poročena v Petrogradu 21. ju-
lija 1911 z velikim knezom Jovanom
Konstantinovičem Romanovom, ki so
ga l. 1918 ubili boljševiki.

3.) Milena, roj. 13. aprila 1886, umr-
la na Cetinju 9. decembra 1887.

4.) Gjorgje, rojen 27. avgusta 1887
na Cetinju bivši srbski prestolonasled-
nik. Odpovedal se je prestolu 27. mar-
ca 1909.

5.) Andrija, rojena 25. februarja
1890 na Cetinju, umrla 19. marca 1890.

Rumunska kraljeva rodbina

Princezinja Marija, nevesta kralja
Aleksandra in od danes naša kraljica,
je druga hčerka in tretji otrok rumun-
skega kralja Ferdinanda. Rojena je
bila 27. decembra 1889.

Ferdinand, kralj Rumunije, tast na-
šega kralja, je bil rojen 24. avgusta
1865 v Sigmaringenu kot sin kneza
Leopolda Hohenzollern-Sigmaringen in
Antonije, rojene portugalske infantinje.
Na rumunskem prestolu je sledil svo-
jemu stricu, kralju Karlu 11. oktobra
1914.

Marija, kraljica Rumunije, prince-
zinja velike Britanije in Irske, vojvo-
dinja saksonska, je bila rojena 29. ok-
tobra 1875 in se je poročila s takrat-
nim prestolonaslednikom Ferdinandom
dne 10. januarja 1893 v Sigmaringenu.

OTROCI RUMUNSKIH KRALJEVE DVOJICE.

Karel, rumunski prestolonaslednik,
rojen 3. oktobra 1893 v Sinaji, brigad-
ni general, se je poročil 10. marca 1921
z grško princezino Heleno (roj. 20.

aprila 1896) in ima z njo enega otroka:
princeza Mihaela, roj. 25. oktobra 1921
v Sinaji.

Elizabeta, princezinja, roj. v Sinaji
29. septembra 1894, se je poročila 27.
februarja 1921 z grškim prestolonasled-
nikom Jurijem.

Princ Nikola, roj. 5. avgusta 1906
v Pelešu, poročnik v 1. strelskega
polku

Princezinja Heana, roj. 23. decembra
1908 v Bukarešti.

Iz galerije naših vladaric

V srednjeveški kakor tudi v moderni
Srbiji je bila glavna pažnja in briga
posvečena vojaškim zadevam. Srbija je
vedno imela toliko naporov pri gra-
jenju svoje svobode in za razširjenje,
utrjenje in obrambo svojih mej, da so
Srbe morali zanimati največ vojaški
posli, in zato so tudi vedno najvišje ce-
nili vojaške sposobnosti. Oni so izrazito
vojaško pleme; kot taki so se naselili
na balkanskem polotoku. Življenje jim
je izpolnjeno z neprestanimi vojnami
v kakršnikoli obliki. Tako ni čuda, da se
v srbski politični zgodovini dviga iznad
drugih le malo žen, ker je i v vojaškem
i v patrijarhalnem življenju domena
žene domače ognjišče. Tu razvija žena
svoje sposobnosti in izpopolnjuje svoje

vrline, ki se visoko cenijo med borilci
in v zdravi patrijarhalni okolici kot
osnova vsakega solidnega družabnega
življenja in napredka.

Ta vloga žene v notranjem razvoju
srbskega naroda pri ustvarjanju du-
ševnih vrednosti je neobičajno vidna, to-
čno opažena in hvaležno priznana.
Drobno in težko opazno delo pri
ustvarjanju boljših pogojev za naše
življenje in v afirmiranju naših že pri-
znanih visokih etičnih načel je v veli-
kem delu zaslug naših žen — ne naj-
zadnje naših vladaric. Pri možeh se
ceni hrabrost, modrost in pravičnost,
pri ženah se pa najvišje spoštuje ne-
pokolebljivosti moralnih načel, čuvanje
utrjenih priznanih tradicij, požrtvoval-

Kraljev praded

Karagjorgjeva ženitev

Nikola Jovanović, jasiški knez iz
Masloševa, je imel hčerko Jeleno, v ka-
tero se je zagledal Karagjorgje. Okrog
Iropole se pripoveduje o ženitvi Kara-
gjorgjevi takole:

Gjorgje je ljubil Jeleno, a jej tega
ni nikdar priznal. Nekega dne v pred-
pustu jo sreča pri nekem izvirku, kamor
je prišla z vrči, da zajame vodo. Ko
ona zajame vodo, jo Gjorgje pozdravi
z Bogom (t. j. „Pomozi Bog!“) in jo
prosi, naj mu da piti vodo. Ona mu jo
poda. Ko se napije, vpraša dekleta:
„Jelena, hočeš li ti počiti za mene?“ (Ali
hočeš postati moja žena?) Jelena zardi-
ter odgovori: „Bog s tobom, Gjorgje,
što pitaš mene? Eno, zapitaj moje sta-
rije, pa ako oni reknjo, ja hoću.“ Takoj
nato si naprti vrče, da bi odšla. Gjorgju
je pa bilo dovolj, da je slišal od nje, da
hoče postati njegova žena. Zato jo pri-
me za roko ter ji reče: „Kad ti hočeš,
a ti hajde sa mnom!“ Nato ji razbije
vrče, s katerimi je prišla po vodo, in
jo odvade k sebi domov. Doma ustrelji
iz pištole in s tem naznani, da je pri-
vedel devojko. Nato pripravi vse, kar

je potrebno za ženitev in na samo po-
klado (o pustu) se venča v gorovički
cerkvi z Jeleno. (Jelena je bila tako le-
pa, da se je Gjorgje bal turškega na-
silja, in je tudi imel vzroka, ker so
jo Turki neprestano zasledovali, dokler
ni enega, ki mu je v hišo prišel delat
nadlego, ubil in nato pobegnil z ženo
na Fruško goro, kjer je ostal v mona-
stiru Krušedolu vse do „Kočine kra-
jine“, t. j. do vojne Rusov in Avstrijev
proti Turkom.

Karagjorgje in Sali aga

Ko so se 1799. leta janičarji ponovno
povrnili v Srbijo in ko so njihovi gla-
varji kot dahije popolnoma zavladali
nad Srbijo, tedaj je v mestu Rudniku
postal najmočnejši Sali aga, brat
najstrašnejšega med dahijami, Kučuk-
alije. Sali aga je posebno prežal na
ženske in zaradi tega je dobil ime „rud-
nički bik“. Karagjorgje ga je zelo so-
vražil zaradi tega in ohranjena nam
je strašna scena iz življenja Sali age:
Na poletni god sv. Arhangela, dne
13. julija 1803., pozove Karagjorgje
nekoliko svojih prijateljev v monastir
Voljajču, ki je ta dan slavil svojo

slavo. Rekel jim je: „Kojekude, hajde-
mo u Voljavču, tamo će danas biti sve-
ta, a doći će i Sali aga iz Rudnika,
da vidimo šta će da radi!“ Četvorica se
odpravi v monastir. Šele popoldne po-
čijo nad monastirjem puške kakor da
prihajajo svatje. Povsod vzklikajo: Eto
Sali age! Vsi poskočijo, a osobito one
„kraljice“ (mlade devojke), ki so bile
določene, da morajo Sali agi dvoriti
(t. j. postreči, kakor morajo podložniki
tlačani stresti gospodarju). Voljavčki
kaludjerji skrijejo Karagjorgja in nje-
gove tovariše na monastirsko pod-
strešje, od koder se je moglo vse lepo
videti, kaj se dogaja. Kaludjerji sto-
pijo iz samostana in pridejo pred Sali
ago. On pride in sede, a one devojke
pridejo in mu strežejo, kakor je bil on
ta običaj uvedel. Pred njim stoji de-
vojka zastavonošica, a devojka kot kralj
mu drži vrč z rakijo in mu jo naliva v
ildžan (časo) in daje devojki kot kralj-
ljici, ki je morala nositi Sali agi na
usta in ga napajati (torej tako, da
tiran ni prijel s svojo roko za časo!).
Devojka kot kralj pa mu je olupila hru-
ške in jabolka, jih razrezala na krljice
in jih podajala devojki kot kraljici, ki
je s svojo roko zalagala Sali ago, t. j.
nosila mu grizljice v usta! Nato pri-
čnejo pred njim igrati kolo. In neki

Luka Rakić jim svira. V tem trenutku
pride neki zgrbljeni stari Milutin iz
Ovsišta. Ko gajdaš zapazi Milutina,
vikne mu za šalo: „Puštajte starca, ho-
če starac da igra!“ (Kolo se „igra“ ne
„pleše“.) Vsi se nato glasno zasme-
jejo, a starec se razsrdi, zgrabi one
gajde in jih vrže na zemljo, govoreč:
„Tu ni mesta za smeh, ampak da se
ljudje Bogu molijo!“ Gajdaš Luka in
neki Saliagin pandur primeta starca in
ga nemilo pretepavata. Karagjorgje
gleda vse to z monastirskega pod-
strešja, plane, vzame puško in reče: „Vi
gledajte svaki po jednoga, a ja ću Sali
agu! Ostale ćemo lako, pa ćemo nočas-
naći 25 druga, sresti Turke, ako podju
s Rudnika, pobićemo se i početi kra-
jinu!“ (Ostale bomo lahko, ponoči pa
zbremo 25 tovarišev, srečamo Turke,
ako pridejo nad nas iz Rudnika, po-
tolkli se bomo z njimi in pričeli vojno!)
Toda Matija, topolski knez, položi roke
na obe lani in reče: „Ne, ako Boga
znaš! Nisi li prešao preko Jasenice, nisi
li video livade pokošene i njive zožnje-
ne? Šta je čuda kupa i krstina? (Koli-
ko je sana na kupih in žita v snopih
na kupu?) Sad je Turcima lasno
(lahko) vojevati. Za mesec dana mogu
zemlju porobiti. Ostavi, dok zberemo
letinu, pa ćemo se letos dogovoriti i

spremiti. Pa kad zima dodje, mi ćemo
za noć popaliti šest stotina hanova i da
u svakom ubijemo po dva Turčina, bit
će ih hiljadu i dvesto. A toliko hoćemo
naših momaka odenuti i naoružati.“
Gjorgje je na to samo vzdihnil in spu-
stil puško.

Čim se je leta 1804. začela vstaja,
je udaril, razume se, Karagjorgje na
Sali ago v Rudniku. Ker se Turki v
Rudniku niso mogli držati, se je Sali
aga oblekel v žensko obleko in je s
svojo ženo pobegnil, a svojega sinčka,
dve leti starega, je zavrzel in popustil.
Srbi prinesejo Karagjorgju to dete, a
on mu da srebrn denar ter najde mo-
ža iz rudniškega sreza in ga po njem
pošlje Sali agi. Ta možakar dohiti Tur-
ke pri Požegi, kjer so na begu prenoče-
vali, in izroči dete Sali agi. Za dete je
Karagjorgje imel usmiljenje, a svojo
mržnjo do Sali age je znosil na nje-
govih dvorih. Ko so Srbi vkorakali v
Rudnik, je rekel Karagjorgje Srbom,
da nikdo ne sme pristopiti k turški hiši
niti kaj vzeti, kar bi bilo vredno en sam
par, le Sali agine dvore da bo zapalil
in do temelja razdril. Tako se je tudi
zgodilo.

Tako se je Karagjorgje osvetil Sali
agi.

most in vođe vsako defotvorno dokazivanje obične u globoke ženske ljubezni. Ko je zato Laza Kostić pred prosvetljenom tujo publikom pokazal in opisal ideal srbske žene, je izval s tem nepričakovano iznenađenje in navdušeno priznanje, kakor za višino poedinih srbskih idealov o ženski, tako tudi za harmonični njihov sklad v eno krasno celoto. Te vrline se običajno in redovno v zgodovini niso posebe zapisovale, ampak so priznane in v pesmih proslavljene. Zato so nam boljše znani tipi srbskih žen v narodni tradiciji, nego portreti uglednih žen v srbski zgodovini. Tudi srbske vladarice so redovno prav blede figure, če tudi se, kadar se je že pisalo o ženski, zapisalo največkrat ono, kar se tiče vladarice.

Genealoška stebila Nemanjićev, izdelana za politične svrhe, niti ne beležijo vladarjevih žen, čeprav so mnoge med njimi, bodisi po svojem poreklu, bodisi po svojem vplivu na vladarja in po svojem samostalnem političnem delu mnogo vplivale tudi na razvoj srbske države. Politična zgodovina srbske historiofilije najhujše obsoja vsako direktno vmešavanje vladaric v politiko. Srbska tradicija pa istotako ne ljubi vladaric, ki se vmešavajo v državne posle. Obe torej, i historiofilija i tradicija, odkazujeta vladaricam kakor ostalim ženam notranje delo v družbi.

I srbska tradicija i zgodovina imata strašne primere političnih žen, da bi s temi primeri odbili žene od političnega delovanja in dokazali, da je vsako vmešavanje vladaric v politiko fatalno in prekleto. Na drugi strani pa imajo one sijajen primer, kako more blagovestno delovati vsaka žena, a posebno vladarica, ako se omeji na priznano jej rodbinsko in društveno domeno vplivanja. Tako so tipi srbskih vladaric v historiji in tradiciji popolnoma enaki, in sicer v glavnem trije:

Vladarice, ki strastno sodelujejo v politiki in delajo tam največje zlo; najizrazitejši tip: *Jakvinta, žena kralja Bodina*, vladarice, ki jih nesreča in potreba vrže v politiko, katero vodijo one obzirno z ženskimi sredstvi: s popustljivostjo, postrževalnostjo itd.; najlepši tip: *cesarica Milica, žena Lazarjeva*. Nazadnje najmilejši srbski tip: vladarica, ki svoje življenje posvečuje brigi za kulturni in moralni napredek ne samo svoje rodbine, ampak vse države, in ki se povsem žrtvuje brigi za druge; najsvetlejši primer: kraljica *Jelena, žena Uroša Velikega*, in kraljica *Jelena (Jevrosima), žena kralja Vukašina in mati Marka kraljeviča*.

V galeriji srbskih vladaric je prvi naveden izrazitejši lik kraljice *Jakvinte (Hiacinte)*, izdelan zaeno od zgodovine in narodne pravljice. Strastna Italijanka iz Barija, peklenke zlobe, razdira v zavisti intinme vezi rodbinske ljubezni v srbski primorski dinastiji. Dinastijo in zemljo polni z zločini, ki so po tradiciji razlog propada kraljevine Zete. Robustna osebnost Bodinova ne more odoleti te nove Herodijade, ampak jej popuša in končno zato pada v težko obžalovanje, pozno in brezuspešno.

Lik Nemanjine žene *Ane* je zelo blede. Ne moremo si je predstavljati, čeprav bi nam bilo milo poznati črte matere svetega Save, toda ne vemo niti za njeno poreklo, ker kasnejša uganjanja nimajo nikakršne zgodovinske vrednosti. Od njenih snah gledamo dve skozi nekašno meglo. Obedve sta ženi

Stefana Prvočenčana. Prva je bizantinska princesa *Evdokia*, hči cara Alekseja III. Angela, s katero je bil Stefan precej nesrečen. Njen zakonski škandal je pobujševal tedanje dvore, čeprav je bila morala na njih zaradi križarskih vojn zelo omajana. Od tretje žene Stefanove *Ane Dandolo*, vnukinje slavnega doža Enrica Dandola, imamo portret — ne sodobni — toda drugače je neznana in ne vemo, da li je v njenih žilah tekla ambiciozna strastna dandolovska kri in ali je ona imela vreden vpliv na razvoj Srbije. Žena najstarejšega sina, naslednika Stefana Prvočenčana, *Radoslava*, *Ana*, je zopet grška princeza iz Epira in zopet je prinesla škandal in sramoto v kraljevsko srbsko hišo. Srbski zgodovinarji so v njej statišurali odvratni primer vladarice, ki sebi popolnoma podvrže kralja in ga napravi, kakor so oni sami skovali izraz „žensko krovim“. Radoslav, pravi, srbski viki, popre krasen mladič, postal je, čim se je oženil, „ženopokoriv i lud“. Na tem pa se ni končala njegova usoda. Zaradi Ane je izgubil prestol in pobegnil v Drač. Tu se je zaradi „blagega lica“ njegove žene prilepil nanj Frank, in malo da ni zaradi nje, druge Dalile, nesrečni Radoslav izgubil poleg kronske tudi še življenje. Radoslav je obžaloval kasneje svojo pregreho in se pokoril v samostanu, kamor se je končno zatekla tudi lepa Ana, ko je že bila povzročila mnogo zla. Žena njegovega mlajšega brata, kralja Vladislava, *Beloslava*, hči Asena II. bolgarskega, nam ni bližje znana. Pač pa je njena mlajša jetrva (t. j. žena Vladislavovega brata), *Jelena Francozinja*, žena Uroša Velikega, med vsemi vladaricami nemanjićske dobe najbolj znana in najbolj simpatično očitana. V njej je srbska srednjeveška historiofilija dala vzor dobre vladarice. Metropolit Danilo jej je napisal obširno biografijo, a narod je do danes ohranil živ in hvaležen spomin na „kraljico Jeleno“. Iz njenega mnogovrstnega dela omenjamo samo ono, kar je danes posebno aktualno in kar meče sijajno in zelo lakavo luč na njeno znamenito osebnost. Opisujejo njeno življenje razlega metropolita Danila takole:

„Na svojem domu je dala sestavljati knjige in jih odlično prepiravati. Dala je napraviti cerkvene plašče, z zlatom, srebrom in dragim kamenjem okrašene; vdovam, sirotam in siromašnim je dajala svoje blago, ne da bi ga štedila... Ukazala je, da naj se po vsej deželi zbira deca siromašnih staršev, devotke, ter jih je držala na svojem domu, učila jih vsega poštenega in ročnega dela, prilicnega za ženski spol. Ko so dorasle za zakon, jih je ona pomožila ter jim dajala bogato doto, na njihova mesta pa je vzela druge devotke, pod istimi pogoji kakor prve. Tako je preživela mnogo let svojega življenja, ljubeč sirote, tujeim je storila dobro, oblačila nage in vodila na svoj dom one, ki niso imele krova.“

Njej je morala biti slična v čestitosti i *Katarina*, žena njenega sina Dragotina, ki je bila hči madžarskega kralja Stefana V., ker tudi njo omenja Danilo z veliko pohvalo. Mlajši brat Dragotinov, kralj Milutin, je pa ozloglašen zaradi mnogih svojih ženitb. Trajnejši spomin in nekaj jasnější lik od vseh njegovih žen je ostavila samo *Simonida*, hči cara Andronika II., katere je kot nežno dekle sklenila izrazito politični zakon s postarnim Milutinom. Srbi je ne marajo, kakor nobene grške vladarice. Ženi sina Milutinova, Stefana

Dečanskega, *Teodora*, hči cara Smilca bolgarskega, in *Marija Paleologova*, nista tako ležnostni, kakor je izrazil lik žene cara Dušana, *Jelene*, se stre bolgarskega cara Aleksandra. Tradicija je ne ljubi, zgodovina pa ima iskrenih besed priznanja za njo, čeprav se je vmešavala v državne posle. Znan nam je dobro i njen portret, kakor tudi Simonidin. Bledega, finega, malega, podolgastega obraza, stisnjenih ust, velikih mandljavih oči, kakor zahteva bizantinski ideal lepote, stoji ona na sliki poleg izvalno lepe junaške figure Dušana. Ona je prava „Avgusta“, sodeluje na saborih, Dušan zaeno z njo izdaja odločbe, toda le bolj kadar se tiče grških delov njegove države, nego srbskih. Tam on postopa po starih bizantinskih tradicijah, ki jih pa ne prenaša na srbske zemlje. Njena snaha, žena njenega sina cara Uroša, *Anka*, je prva Vlahtinja (Romunka) na srbskem vladarskem prestolu. Ona je hči vlaškega vojvode Aleksandra, in nič drugega na vemo o njej, razen da je bila v svoji veri čvrsta, kar ni čudno v onih težkih in nesrečnih prilikah, v katerih se je takrat nahajalo srbsko carstvo.

Jelena kralja Vukašina je Jevrosima narodne pesmi. To je z legendo ovita osebnost, kakor tudi njen sin Marko. Nje iz zgodovine ne poznamo bližje. Kneгинja *Milica* pa, žena kneza Lazara, hči kneza Vratka od postranske linije Nemanjićev, je jasna osebnost, vrlo skladna in mila, ker je v njej i modra kneгинja *Milica* iz zgodovine i svetla gospa „carica Milica“ iz narodne pesmi.

Ko se je srbsko carstvo ponižalo in postalo despotstvo, se posebno imenuje med srbskimi vladaricami „Gjurgjeva Jerina“, *Irina Kantacuzena*, žena despotu Gjurgju Vukovića, na kateri so skoraj iste tradicionalne črte, katere je narod pripisoval Jakvinti Bodinovi. Zgodovina o njih nič ne ve. Ona samo konstatira, kako v oni dobi težkih narodnih nesreč prihaja do vse čvrščega zblizavanja med nami samimi: Hči Gjurgjeva, *Katarina*, postane žena Uroška celjskega, pa tudi vezi med srbskimi in hrvatskimi dinastijami postajajo vse intimnejše. S Šubić-Zrinjskimi so bili srbski Nemanjići že v sorodstvu po Dušanovi sestri Jeleni, ki je bila omožena z Mladenom III. Šubićem. Sedaj so se srbski Jakšići in Brankovići združili s hrvatskimi Berislavići, in Ivaniševići, ženi poslednjega srbskega despotu Jovanu, kot Hrvat i srbski despot. S Frankopani so istotako bile vezi čvrste, a posebno so ganjlive v zakonu despotu Vuka Grgurovića (Zmaj Ognjenog Vuka) z *Barbaro* Frankopansko, katero je ljubil z ganjivo in nežno ljubeznijo.

Toda s temi zvezami se naša svoboda ni dala več rešiti. To prijateljstvo in ujedinenje je prišlo kasno, prekasno, da bi si razjedene naše oblasti mogle ohraniti svoj svobodo. To so srbske vladarice posebno težko občutile, kakor svedoči sijajni primer despotice *Angeline*, kakor so to težko prenašale v ostalem i vse srbske žene, in v Margiti devotki je ohranila srbska narodna tradicija tragično svetel primer, kako se rodoljubna Srbinja sama ubija iz žalosti za nekdanjo srbsko veličino.

V obnovljeni moderni Srbiji so ostali tipi vladaric isti kakor v srednjeveški. Karagjorgjeva *Jelena*, *Ljubica* Milešića Obrenovića in *Persida* Aleksandra Karagjorgjevića so predstavnice nepoli-

tičnih vladaric, ki se posvečajo rodbini in karitativnemu delu. *Persida* Karagjorgjevića, mati kralja Petra, je bila poslednja srbska vladarica tega tipa, ker so se vse kasnejše mešale v politiko na veliko škodo Srbije in s svojo težko osebnost ne srečo so nekako potrjevale narodno vero, da vladarice političarke prinašajo zemlji propast, a sebi nesrečo. Nemogoče je reči, katere med njimi je najnesrečnejša, ali *Julija* Mihajla Obrenovića ali *Natalija* Milanova ali *Draga* Mašin. Vse te so aktivno sodelovale v politiki, vse so si s tem zastrupljale življenje, a Srbijo vmeša-

vale v razburjanja, krize in nesreče. Zato se sodba o kraljicah, ki se mešajo v aktivno politično življenje, od Jakvinte početkom dvanajstega veka do Natalije in Drage naših dni, faktično ni imela vzroka za menjanje. Ideal vladarice je pri nas skozi stoletja ostal isti. Z upravičenim ponosom mi tudi danes naglašamo kot popolno sodobni ideal naše vladarice *izrazito* zgodovinsko osebnost kraljice *Jelene* iz štirinajstega veka in poleg nje idealne vladarice naše tradicije *Jevrosima*, mater kraljeviča *Marka*, in carice *Milice*.

Novi kraljevi dvor

Načrt za novi kraljevi dvor v Beogradu je izdelal pokojni Titelbach, z izdanim pa so pričeli leta 1911. Končano je bilo zidanje malo pred vojno leta 1914. Po osvojenju je bilo treba slino mnogo dela, preden je bila zgradba dovršena, z opremljanjem pa so mogli pričeti šele pred kakimi osmimi meseci. Po širokih mramornatih stopnicah pridev v prostran vestibul, okrašen s štukaturami od mavca. Vhod, ki ima pred seboj avlo, katere oboki nosijo teraso prvega nadstropja, z graničnimi stolpi, je izredno prijeten in veličasten. Iz vestibula pridev v prostran oddelek, odkoder vodijo na levo stopnice v nadstropja, na desno in levo pa široki in visoki hodniki v razne trakte. Tu je tudi lift. Hodniki so prijetne krem-barve, k naredi, da izgledajo dokaj živo, čeprav drugače niso ravno svetli.

Prtiličje

Prtiličje je določeno v glavnem za sprejeme. Zato pridev iz vestibula naravnost v slavnostno sprejemno dvorano, ki je zelo velika, in sicer 11 m dolga in 10 m široka, s tremi velikimi okni na Dobrijsko ulico. Lahko se reče, da je oprema popolnoma posrečena in da je slog izza početka dobe Ludovika XIV. redkokdaj bil tako dobro kombiniran. Tapete iz hrastovega lesa končujejo s stimsom od mavca zelenkaste barve. Sredi dvorane stoji razkošna pravokotna miza v stilu, na desni in levi dve okrogli mizi, vse tri z mramornato ploščo. Okusno so razpostavljeni trije kanapeji in potrebno število foteljev in stolov, prevlečenih s težko rdečo svilo. Zavesa tvori težka rdeča svila, notranje zavesje pa tanka svila z ročno vezzeno. Ogromno zrcalo in nekaj malih zrcal, velik masiven luster in osem kandelabrov izpopolnjuje opremo te res reprezentativne sprejemne dvorane. Vsa tla so zastrita s preprogo, ki je izdelana v prijetnih barvah in neoporečni risbi ter predstavlja eno najbolj uspešnih del svoje vrste. Edino, kar za enkrat še ni dobro, so neumetniške in prešablonsko izgotovljene slike. No, komisija jih je zavrgla in bodo izmenjene za novimi slikami; izgotovitev bo poverjena domačim umetnikom.

Na desni strani sprejemne dvorane je takozvani modri salon s klavirjem, opremljen v slogu Ludovika XV. Tapete zopet lesene, z ovalnimi vogali. Citronastobarene zavesje so iz tafta; prijeten, diskreten salon. Dalje na desno pridev v biró, manjšo sobo z rdečimi svilinami tapetami; oprema v slogu Ludovika XV. Dokaj prijetno je opozori nase mramorni kamin.

Na vogalu dvora (vogal Kralja Milana in Dobrijske ulice) so vse sobe okrogle. V prtiličju je intimen salon v slogu direktorja. Jasna luč, ki lje skozi troje oknen, povzroča, da je v celoti tu vtis zelo prijeten, in to tem bolj, ker povsod prevladuje barva „fres“ (tapete, zavesje itd.).

Iz okroglega salona pridev v spalno sobo z okni na Kralja Milana ulico, v slogu Ludovika XVI., preprosto, a zelo okusno. Tu prevladuje modra barva. V ostalem je ta trakt rezerviran za visoke goste. Ostali del tega krila je izpolnjen z garderobo in kopalnico.

Ako greš iz slavnostne sprejemne dvorane na levo, vidiš mnogo zanimivih stvari. Na prvem mestu je kot salon za kadičce dobro znana bosanska soba, ki v vrsti vseh teh lepih sob vendar predstavlja najdovršenejšo delo, tako glede lepote kakor tudi glede razkošja. To je soglasna sodba vseh, ki so doslej imeli priliko, posetiti dvor. Tembolj je treba obžalovati, da na dvoru ni še kakšna soba rezervirana za narodne motive.

Naposled, prav na vogalu, je prostrana obednica s trojnimi okni na Dobrijsko ulico. Obednica v slogu Ludovika XIV. imponira zaradi svoje velikosti (16:7 metrov), s svojimi stenami, prevlečenimi z nebarvano hrastovino, z bogato umetniško rezbarijo in reliefi. Tontane in dve konzoli na levi strani so umetniško izdelane iz kararskega mramorja z barvami v bronci. Nad fontano je v umetniškem okvirju rezervirano mesto za relief kralja Petra. Prijeten kotiček tvori tudi oni del obednice proti vrtu z dvema stolpoma, prevlečenima s hrastovino, in na vogalih, z dvema lustroma, ki imata vsak po pet žarnic v obliki plamenov.

Svevda je tu tudi velika miza, za katero lahko sedi 35 oseb. Večje število ni potrebno, ker bo obednica, kakor tudi ves novi dvor, kraljeva zasebna hiša. Miza je masivna, iz orehovine. Obednico razsvetljuje troje razkošnih lustrov s steklenimi okraši v obliki raznovrstnega sadja. Radijatorji so tudi prevlečeni s hrastovino in pokriti z mramornatimi ploščami.

Ostali del levega krila v prtiličju, z dvoriščne strani, zavzema buffet, in prav na vogalu, pri srednjem vhodu, soba, ki je bila prvotno namenjena za bilijard, ki pa je sedaj pretvorjena v prav simpatičen kabinet v stilu Ludovika XIV., ker se kralj ne zanima za bilijard. V tel sobi je treba posebej omeniti razkošno pisalno mizo.

Na desni od glavnega vhoda je še nekakšna soba. Sicer še niso opremljene, določene so pa za čakalnice in za dežurnega častnika adjutanta.

Prvo nadstropje

Po mramornatih stopnicah pridev v nadstropja. Stopnice kraso ograja, izdelana v Beogradu. Prvo nadstropje je rezervirano za stanovanja kralja in kraljice. V tem nadstropju je mala terasa in velika soba, ki še ni opremljena, a je namenjena za zajtrkovalnico. Takoj poleg te sobe bo v prostoru srednje velikosti, protska soba. Svevda ima tudi to nadstropje svoj veliki salon, po velikosti in obliki enak onemu v prtiličju, samo da je ta opremljen v stilu Ludovika XVI. in ves citronine barve. Poleg tega salona je drugi manjši salon, iz iste periode, s klavirjem, sivo barvan in s preprogo, ki je tudi siva.

Kraljevi kabinet, zopet v slogu Ludovika XVI., je izdelan zelo skrbno in je zato tudi zelo posrečen. Strop je bel, stene pa so prevlečene s hrastovino. Tu sta dve popolnoma enaki pisalni mizi, ena za kralja, druga za njegovega tajnika. Iste, namreč modre barve, so tudi vse omare. Miza je prevlečena na vrhu z zelenim usnjem in enako tudi dva fotelja. Vse pisalne potreščine in vsa drobnarija od-

Karagjorgje na Tičaru izpod Loznice

Tičarsko polje je pokrila silna turška vojska, ki je obkolila Loznico in jo čvrsto držala oblegano dvanajst dni. Okoliški vojvode niso ničesar mogli storiti proti Turkom, ampak so zaprosili Karagjorgja pomoči. On pride z vojsko, zbrano iz vse Sumadije. Nekako tik po solunčnem zatonu prispe Karagjorgje v srbski tabor. Prvo stražo, na katero naleti, vzame Karagjorgje za sebe in tako najavljen pride k šatoru, kjer sedi nekaj starešin, ki pijejo vino, a pred šatorom gori velik ogenj. Ze se je zmrznilo. Karagjorgje iz mraka naenkrat izpade, zgrabi gorečo poleno iz ognja, lupi, kaj se toliko dni bijete, a Turki so še vedno na istem mestu? Vojvode vsi prestrašeni poskačejo in na terprotni strani šatora predro platno napr je po- brišejo v mrak. Karagjorgje jih ustavi: Koliko je vojvod ranjenih doslej? jih vpraša. Oni molče. Sedaj jim ukaže, kaj je kateremu nologa, ko pride drugo jutro. In zares drugi dan, 6. oktobra 1810., se prične krvav boj, ki je trajal osem ur. V tem boju je Karagjorgje sredi med drugimi topničarji vlačil topove in jih nameščal na mesta, odkoder so najbolje bili Turki. Pri tem izpusti lafete, ki mu strgaio vso srajco, a on

srajco sleče, obrne nedra na hrbet, opase se in nadaljuje boj. V tem boju so bili ranjeni vsi srbski vojvode. Turki so bili premagani in poginili preko Drine.

Ko je bitka še trajala, ukaže Jakov Nenadović, da se z ene strani strelja na Turke čez javo srbske vojske. Karagjorgje mu javi, naj tega ne stori, a on ne posluša. Vojdja molči, dokler Turkov ne razbije; potem pošlje ukaz, naj pride Jakov pred njega, in ukaže oddeku Jaseničanov, da ga s salvo ustrelje. Zadeva se raznese med vojvodi in oni prično prositi ranjenega popa Luko Lazarevića, naj on prosi Karagjorgja za milost Jakovu. Luka je ležal v šatoru in ranjeno nogo zibal na vrvi. V to pride Karagjorgje sam k njemu na obisk in Luka ga prične prositi, naj

oprosti Jakovu. Istotako so ga prosili drugi vojvode. „E kojekude,“ reče Karagjorgje, „ne date mi psa ubiti! Neka ga mutna voda nosi, samo neka mi skoro ne ide na oči!“ Po zmagi pride preko Drine nekoliko Turkov, da se pogajajo o premirju. Ko pridejo k vojvodom, vprašajo: „Biva, ko je medju vama Crni Gjorgje?“ — „Kojekude, ja sam!“ odgovori Gjorgje. „Nekome jesam crn, a nekome sam i beo!“ Turki ga vidijo oblečenega v kmečki gunj (kamizol) in obutega v opanke, a vsi vojvode v gladko fino sukno in na njih blesti srebro in zlato. Niso verjeli, da je on Karagjorgje. Ko torej končajo svoj posel, zaradi katerega so prišli, se poslavljajo in pravijo: „Pozdravite, biva, Karagjorgja od nas!“

Jovan Šibalića — Karagjorgjev barjaktar

Ko se je oženil na Cetinju Karagjorgjev vnuk, blagopokojni kralj Peter Veliki Osvoboditelj, s črnogorsko kneginjo Zorko, je pozval kapetana Zivka Šibalića, uglednega črnogorskega velika in znanega junaka, vnuka Jovana Šibalića, zastavonošo Karagjorgja, da mu nosi barjak (zastavo) v svatbi.

Ta tradicija se je v znak priznanja napram starim junakom in bojnim tovarišem Karagjorgja — Črnega Jurija — ohranila in zato je bil za zastavonošo

tudi sedaj v svatih kralja Aleksandra izbran Hajlo Šibalića, pravnik velikega črnogorskega junaka Jovana Šibalića.

Nedvomno bo tudi naše čitatelje zanimalo, izvedeti kaj o rodbini Šibalićev. Novica Savile poroča v beograjski „Politiki“ o njej sledeče:

Šibalići so iz Drovnjaka v Črni gori, ki je bil v preteklosti izvor junaštva. Na stošine junakov, knezov, vojvod, harambaša in četnikov, ki jih je preve-

valo vse njihovo življenje samo stremenje po svobodi in ujedinenju, je bilo doma iz Drovnjaka. Noben kraj Srbstva ni tako zavestno umiral za veliko idejo in nobeno drugo pleme ni tolikrat celoti izgorelo; nikomur ni bilo lažje uskočiti v hajduke in nikdo ni tako rad zgrabil za orožje, kakor Drovnjani, kadar je šlo za svobodo njihovega plemena in Srbstva. Drovnjaki so čakali v zasedah na turške trinože, jih pobili in nato zbežali v Uskoke in Moračo in se, kjerkoli je pač bilo mogoče, maščevali nad Turki. Cetovali so zlasti po Bosni in Hercegovini.

Ni čudno, da so se na prvi poziv k orožju Drovnjaki, ki niso nikdar klonili, nikdar izgubili vere, ponosno javnili, priprani, da se bliža konec suženjstva in svoboda Srbov. Ko je Srbinja pod vojvodo Karagjorgjem zgrabila za orožje, oživel je v srcih vseh Srbstva prepričanje, da je prišel dan svobode. Iz Drovnjaka samega je odšlo v Srbijo 40 skupin in neustrašnih junakov, da se skupno s Karagjorgjom — Črnim Jurijem osvetijo nad kletim sovragom Turčinom.

Po tradiciji je rodbina Šibalićev izpod Njegaša, odkoder izvira tudi veliko število hercegovinskih rodbin. Izpod Njegaša so se Šibalići preselili in ostali nekaj časa v Pješevu. Ko je turški vezir Čuprilić udaril z vojsko preko Pješevca na Črno goro, oborožen je bil Božo, oče naših junakov Jovana in Gavrilu. s puško, ki so jo nazivali

— Šiba. Božo je streljal izza neke pečine tako srdito na Turke, da je nastal o njem pregovor: Božo se brani s šibo! Od takrat so dobili ime Šibalići in so se naselili v Drovnjaku. Božo ubili Turki, brata Jovan in Gavrilu pa sta se osvetila za njegovo glavo in pobegnili najprej v Moračo, nato pa v Bosno, kjer sta bila mnoge let harambaše.

Glas o junaštvu bratov Jovana in Gavrilu Šibalića je šel bliskovito po deželi. Bosanci so tajinstveno pripovedovali o harambaši Gavrilu: „Videl sem človeka, ki mu je pripovedoval človek, da je videl Gavrilu Šibalića.“ Se danes se spominja po Bosni in Hercegovini njegovo ime in ljudstvo pripoveduje anekdote iz njegovega četniškega življenja. Toda, čeprav je bil Gavrilu glasovit četovodja in krvnik Turkov, vendar ni nikdar dovolil, da bi se izvršilo niti najmanjše nasilje na kakšni hiši, kjer je on kdaj kot četnik dobil vsaj kapljico vode.

Njegov brat Jovan Šibalića je imel po ustnem sporočilu najlepši obraz v Hercegovini. Tudi ni bilo spretnjega človeka od njega. Se danes se na haju v Drovnjaku voda Skakavica, kjer je Jovan skakal z brega na breg, kar bi moglo sicer napraviti samo kako letoče bitje.

Ko se je vojvoda Karagjorgje — Črni Jurij dignil proti Turkom, je doznal, da sta brata Jovan in Gavrilu Šibalića v Bosni kot harambaše. Poklical in je

električne svetilke do noža za papir, vse je izdelano v slogu. Ob strani, za oddih, stoji kanape in nekaj stolov. Kamin je izdelan iz črnega finskega marmorja in razkošno opremljen z reliefi. Iz kabineta v kraljevo spalnico sta dve poti: skozi biblioteko ali pa skozi garderobe v kopalnico, ki je urejena in opremljena najmoderneje.

Splošno je mnenje, da je kraljeva spalnica najbolje uspeli del novega dvora. Dobro razsvetljena, prevlečena s hrastovimi tapetami, ki so nebesnomodre barve, enako kakor ostali deli tu, ima nekaj vedrega na sebi. Postelja masivno izdelana, temnordeče barve s svetlomodro odelo.

Biblioteka je v dolgi in ozki sobi, ki ni ravno svetla. V splošnem dela s svojimi hrastovimi omarami, ki stoje ob vseh štirih stenah, zelo strog vtis; seveda je tudi vse to v slogu Ludovika XVI. Vse je nekam težeče, mogoče zaradi tega, ker je sredina izpolnjena zopet z veliko mizo, okrog katere je razvrščenih 20 stolov, prevlečenih z baržunom. Tu bodo po potrebi ministrske seje. Povsem v soglasju z resnostjo, ki vlada v biblioteki, resni in polmračni zaradi težkih svetlenih zavese, sta napravljena tudi dva bronasta lustra.

Desno krilo prvega nadstropja so malo preuredili — posledica obiska matere kraljice Marije. V okroglem salonu je bila prijetna priročna knjižnica; zdaj pa bo tam kraljičin budoar. Poleg je manjši salon, kjer bo kraljičina spalnica, v drugem malem salonu pa bo kopalnica.

Neizpremenjena je ostala kraljičina soba, izdelana v Beogradu. Je zelo svetla, prostrana in res lepa. Vse je izdelano iz citrinovine z javorovimi vložki. Tapete, svilene, se menjajo v modri in citrinini barvi. Zavese, svilene, so svetlomodre. Sredi sobe mal, koketen luster, ves v cvetju.

Drugo nadstropje

Drugo nadstropje je namenjeno za stanovanja odličnih gostov. V sredi je angleški salon, kjer je vse, tudi prevleka stena, iz mahagonija. Na levi strani tega salona je angleški biro, ves v belem, z belim mramornatim kaminom. Zavese pa so temnomodre, rumenopisane. Nadalje je še en salon iz hrastovine, nato pa zelo okusna spalna soba. Na desni strani angleškega salona je tako zvali japonski salon, kričeče barve, pisan in v resnici zelo malo japonski. Ko se človek domisli vtisa, ki ga zapuša bosanska soba, vidi, da je japonska čisto ponesrečena. Edino, kar je v njej lepega in pozornosti vrednega, so rdeče svilene zavese, pestro z zlatom prevzane.

Ostali del desnega krila zavzema mali salon, še ena biblioteka in okusna spalnica s potrebnimi toaletnimi prostori.

Kuhinja

Kuhinja je čisto ločena od novega dvora in se nahaja v oni tipični šumadijski hišici z visokim dimnikom v začetku krunske ulice. Dovršena je tehniško in tudi glede kuharskih predpisov. Tu je ledenica in zimski vrt. Kuhinja je zvezana s suteronom novega dvora s predorom, skozi katerega se po mali železnici dovažajo jedila v dvor in z liftom po nadstropjih.

V suterenu je instalacija centralne kurjave, instalacija kotla za kopeli in ventilacija ter dvorno skladišče. Tudi to je popolnoma moderno opremljeno.

Rumunija in mi

Malokateri narod je tako nenadoma dosegel uresničenje vseh svojih nacionalnih aspiracij kot Rumuni. Z izidom svetovne vojne so se osvobodili vsi bivši avstro-ogrske Rumuni, z razsolom Rusije pa tudi veliki rumuni. Da se smatra Bosarabija z ruske strani še vedno kot sporna zemlja, pustimo za enkrat na strani.

Tako je nastala Velika Rumunija (Romania Mare), ki je srečnejša od naše kraljevine v tem oziru, da nima svo-

takoj na pomoč. Jovan je s 300 Hercegovci in Bosanci prispel v Topolo in se poklonil vojvodi. Vojvoda se je z junaki takoj napotil, da osvoji Beograd, njegov zastavonoša (barjaktar) pa je bil Jovan Šibalića.

Ko je Karagjorgje vdril s svojimi junaki v Črno goro, je naletel na močne oddelke Turčinov in Arnavtov. Iz vrst turške vojske je stopil velikan Turabegović in pozval Srbe, ali imajo koga, ki bi mu bil kos. Oglasil se je Jovan, toda v boju sta padla potem oba. Smrt viteškega barjaktarja je užalo-stila vso srbsko vojsko in Karagjorgje se je z njegovim truplom vrnil v Srbijo.

Kmalu je poginil tudi vojvoda Karagjorgje; Jovanov brat Gavriilo, ki je imel takrat že 60 let, pa je veliko hajluoval. Ves iznemogel se je končno nastanil v Jezerih pod Dornitorjem in umrl v visoki starosti na Zabljaku. Četoval je nad 50 let. Moškega potomstva ni zapustil. Njegov brat Jovan pa je zapustil sina Stojana, ki je imel tri sinove: Zivka, Jovana in Ojoka. Zivko je bil kapetan in glasovit junak. In ko se je oženil na Cetinju Karagjorgjev vnuk, pokojni kralj Peter Osvoboditelj, je po stari tradiciji pozval Zivka Šibalića, da mu nosi barjak v svatih. Njegov vnuk, Mihajlo Šibalića, pa je barjaktar sina Petra Osvoboditelja, našega sedanjega kralja Aleksandra I. na njegovi današnji poroki.

jih neodrešenih sonarodnikov izven državnih meja. Njena površina je narasla od 187.902 km² iz predvojne dobe na 296.975 km², a po prebivalstvu od 7.500.009 ljudi na okroglo 16 milijonov. Toda kar se tiče števila prebivalstva še vedno nimamo na razpolago točnih navedb; v najnovejši dobi se poroča celo le o 14 milijonih duš.

Ze večkrat se je naglašalo pri raznih prilikah, da med Rumuni in Srbi, ozir. Jugoslovani, v zgodovini ni bilo sporov, dasi smo si sosedje. To je historična resnica. V zgodovini balkanskega polotoka je opaziti neko gotovo vzporednost političnih struj in gibanj, in sicer v smeri od juga na sever in obratno. Polotok ima dvoje velikih vrat v kontinentalno Evropo; prva so v srbskem Pomoravju, druga preko bolgarsko-vlaške nižine in Dobruže. Obe odpirata na stečaj vhod na polotok, prva z ogrskega Podonavja, druga iz ruskega nižavja. V smeri teh prehodov so se vršili politični dogodki. Srbi so imeli svoje račune z Madžari, in na istem terenu so se odigravale borbe med Turčijo kot veliko balkansko državo in krščanskimi državami v Podonavju, spočetka z Ogrsko, pozneje s habsburško Avstrijo, borbe, v katerih so igrali Srbi zelo važno aktivno vlogo.

Rumuni so se nahajali na potu iz ruskega nižavja na Balkan; na njih tleh so se odigravale, da omenimo samo najvažnejše, stoletne borbe med Rusi in Turki. Lepo število ruskih armad je že korakalo preko današnjega rumunskega ozemlja na jug, in težko bi bilo prešteti one silne vojske, ki so jih vodili nekdanji sultanovi vezirji tod nad Kozake, Poljake in Ruse, ali v pomoč krmskim Tatarom.

V smeri Donave pa je bilo v vseh teh dobah malo »prometa«. Rumunsko nižavje in severno Srbijo loči precej širok pas gorovja, ne posebno lahko prehoden, in donavska dolina je v železnih vratih le najožja soteska, po kateri ni bilo prostora niti za najskromnejšo cesto, kaj šele za cele vojske in narode. Med obema narodoma, dasi neposrednjina sosedoma, tedaj ni bilo stikov, torej tudi ni moglo biti spornih točk.

Nekoliko se je izpremenil položaj šele, ko se je razširila Rumunija z narodnim ujedinjenjem preko Erdeljske v vzhodni Banat, naši kraljevini pa se priključili srbski predeli Vojvodine z Banatom. Šele tu, po ovinku, so se pokazali prvi spori zaradi medsebojne razmejitve, toda ker je k sreči narodna meja dosti izrazita — vsaj za vojvodinske razmere namreč —, je bil tudi spor kmalu končan.

Kot kuriozum naj navedemo epizodo iz srednjeveške zgodovine. V boju z Rumuni je namreč padel prvi junak jugoslovanske narodne pesni, kraljevič Marko. L. 1394., ko je Srbija že morala priznati turško nadoblast, se je udeležil kralj Marko iz Prilepa z ostalimi srbskimi knezi turškega vojnega pohoda v Rumunijo in tam v boju našel smrt.

Stanovanje

v novi zgradbi s 3 ali 4 sobami išče boljša rodbina.
Ponudbe na upravo pod štey. 5000.

Barbič & Radonič

veletrgovina z vinom

ki je poslovala doslej v Mostah pri Ljubljani naznanja, da se je preselila v Spodnjo Šiško, poleg gostilne Keršič.

1756 Za obilen obisk se priporočata Barbič & Radonič.

Ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno leta 1896.

Mednarodni transporti
Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51). — Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Odprema vsake vrste blaga.

Specialna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Varujte se pred nalezljivimi boleznimi!

Zato naročajte dr. J. Tičarjevo knjigo

„Boj nalezljivim boleznim“

ki opisuje vse nalezljive bolezni, kako se širijo, kako se jih spozna, kako se jih je treba varovati in kako zdraviti. Tifus, griza, difterija, pegavec, ošpice, škrlatinka, koze, otrpni krč, steklina, smrkvost, dušljivi kašelj, influenza, šen itd., vse te bolezni in ravnanje z bolniki je podrobno razloženo.

Zato takoj naročite dr. Tičarjevo knjigo, ki velja s poštino vred 13 Din 75 p pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani,
Prešernova ulica 54.

Slavenska banka d.d.

Ljubljana, Zagreb, Beograd

Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monšotor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200.000.000

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje.

1754

Ljubljanska veletrgovina kolonijalnega blaga išče mladega agilnega
POTNIKA.

Reflektira le na trezno, pridno moč. Začetniki imajo prednost. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Stalna služba«.

1771

Razno perilo

za dame, gospode in deca priporočata trdka
A. & E. Skabernè,
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Velik pisarniški pult

se prodaja.

Poizve se v upravnistvu »Jutra«.

Avtomobile

1 „Saurer“	tovorni 35 HP 3—4 tonski, generalno popravljen s polnogumijevimi obročji
1 „Praga“	tovorni 35—40 HP, 3—4 tonski, v zelo dobrem stanju, z železnimi ali polnogumijevimi obročji
1 „Adler“	tovorni 30 HP, 1—2 tonski, dobro ohranjen, s polnogumijevimi obročji
1 „Praga“	osebni 35 HP, moderno opremljen, ohranjen kakor nov
1 „Fiat“	osebni 24 HP, moderno opremljen, v zelo dobrem stanju
1 „Puch“	osebni VIII tipa, dobro ohranjen

Lahki bencin, avto-olje, tovotna mast, avto-pnevmatika
proda

1753

JUGO-AVTO d. o. o. z. Ljubljana, Poljanska cesta 3.

Priporočajte „Jutro“!

Binkoščne književne novosti Tiskovne zadruge.

- H. Ibsen-V. Mole: *Gospa z morja*. 15 Din, po pošti 1 Din več.
A. Strag-V. Mazi: *Jutri...* Novela. 8 Din, po pošti 75 p več.
Andrejev-Vidmar: *Plat zvona*. Novela. 12 Din, po pošti 75 p več.
Milčinski: *Tolovaj Mataj*. 12 Din, po pošti 1 Din več.
Zakon o obdi upravi. Zakon o oblastni in srezki samoupravi. 5 Din, po pošti 35 p več.
Občinski volilni red. 4 Din, po pošti 35 p več.
Sienkiewicz-Molè: *Z ognjem in mečem*. Roman. Z ilustracijami. 1. snopič 7 Din. (Izide te dni.)

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani,
Prešernova ulica 54.

Hči papeža — Lukredja Borgia

(Dalje.)

«Se nocoj, ako je mogoče,» odgovori don Juan, ki je dovolil, da ga je sluga pokril in ogrnil. «Dovolite mi, da vas obiščem za uro, sredi noči, srce mi je preveč polno in baš vašega modrega nasveta nujno potrebujem.»

«Pričakujem vas v svoji palači,» odgovori kardinal brez pomisleka. «Zdravstvijte, mladi prijatelj, in moj blagoslov na vaša pot!»

Na to stopi kardinal naglo v nošilnico, da se ne prehladi brez plašča in klobuka, in ko dvignejo nosači nošilnico, zakliče skozi njeno okence še enkrat vojvodi: «Pa naročite si svojega hišnega zdravnika, naj vas pričakuje po razgovoru z menoj. Ne šaljite se, mladi prijatelj, in skrbite za svoje zdravje!»

Nošilnica izgine v temni noči, don Juan pa nadaljuje svojo pot v Cirkus Maksimus. Pri srcu ma je nekoliko odleglo, ker je govoril s svojim prijateljem, kardinalom. Da, njemu bo vse povedal, njemu zaupal svojo tajnost, njemu razložil usodo jedne Židovke, in Corneto mu bo s svojim bogatim izkuštvom gotovo pomagal, da najde izgubljeno, ugrabljeno devojko...

In sedaj, da mora v Cirkus Maksimus gledat predstavo? Toda tja mora, ker mora govoriti obenem s svojo sestro. Pred njim je že ogromna zgradba tega Cirka. Z naporom se don Juan prepura skozi veliko množico, ki se gnete pred Cirkom. Kdor ga spozna, se mu klanja in odmakne, drugi pa se nejevoljno obračajo in postanejo šele ponižni, ko zagledajo rdeči kardinalski klobuk in spoznajo, da stoji pred visokim cerkvenim dostojanstvenikom. Mnogi poklekajo predenj in prosijo za kardinalski blagoslov, ter ga tako še bolj zadržujejo. Don Juan hiti, kolikor more, in se prireje do glavnega vhoda.

3241z Cirka prihaja množica ljudstva, dokaz, da se je predstava že pričela. Nato stopi pod visoko stopnico in hoče po njih iz vestibula, istotako napolnjenega s čakajočimi, ki niso mogli dobiti vstopa k predstavi. Takrat pa stopi k njemu neki neznan možakar in ta trenutek začuti don Juan, da mu je neznanec stisnil v roko listič. In nek glas mu zašepeta: «To Vam pošilja Micheletto».

Začuden se don Juan ustavi, spozna, da se je zgodila pomota, in se obrne, da bi neznanca poklical in mu listič vrnil. Toda neznanca že ni nikjer več. In don Juan pogleda listič in kri mu zastane.

Bilo je Michelettovo sporočilo za Cesarja. «Vaša eminenca! Fratelli! Bilo je Židovka prenešana tja, kamor je Vaša eminenca zapovedala. Vaše eminenca najudaneji rdeči pes...»

XI. poglavje.

Cirkus Maksimus, ogromna zgradba, je danes v ruševinah. Tisti čas, ko se je dogajala naša povest, je še stal, toda bil je že tudi v notranjosti podrt in domalega nerabeu. Bila je le voljica Borgijevcev, da je dal papež Aleksander VI. to starinsko rimljanako zgradbo zopet vsaj toliko popraviti, da so je mogla v njej vršiti ena sama predstava, ki naj bi naličila starim rimskim gladiatorskim igram, samo z drugačnimi žrtvami in drugačnimi krotitelji! Papež je vedel, da ljudstvo ljubi ta stari cirkus, ki je nekakšno znamenje večnega mesta, in je hotel Rimljanom, svojim Rimljanom nuditi oni isti užitek, ki so ga rimski imperatorji nekoč nudili svojim Rimljanom, zahtevajočim «panem et circenses». Seveda Borgijevci niso prirejali enake gladiatorske predstave, kakor rimski cesarji. To, kar so kazali Rimljanom sedaj, je bilo nekoliko slično našim današnjim cirkusom. Nastopali so akrobati in plešalci po vrvi, smeli jahači in lepe jahačice, prirejale so se tekme, ali vse to

je bilo napram staremu Rimu prav pomizno. Le ena točka je bila na današnjem programu, ki je spominjala na stari Rim. To je bil nastop afriške krotiteljice zveri, proslule krasotice Diabole.

Dolej je Diabola imponirala občinstvu z zares neverjetno drzno drsuro divjih zveri. Brez strahu je vtaknila svojo glavo v žrelo najdivjemu levu, nekega tigra je pretepala tako, da ga je razbesnila do skrajnosti, potem ga je pa teptala z nogami in se končno dala z njim vred zakleniti v temo škripi! Potem je lepa Etiopka plesala z bakljami, obkoljena od svojih divjih bestij. Današnji večer pa naj bi priredil posebno rafinirano zamišljeno izznadenje.

Čeprav za časa Borgijevcev slovesko življenje ni pomenilo mnogo in se je vsak dan dogajal v Rimu kakšen umor ali kaj hujšega, da celo po ukazu Borgijev samih, se vendar ni mogel nikdo domisliti, da bodo žive ljudi vrgli zverem v samem Cirkus Maksimu! Množica, pokvarjena in korumpirana, sicer ne bi bila protestirala, toda proslava je bila prirejena na čast papeževе hč

re in njeno zaroko in neke meje se niso smele prekoračiti. Vendar pa je dražilo človeško nečimernost, in publiki so za ta dan obljubili nekaj prav posebnega, nekaj, česar Rim v zadnjih stoletjih še ni videl...

Baje je najnovejši tajstveni igra-kaz izmislila sama Diabola, toda že nekaj dni so zlobni jeziki, ki jih je od nekdaj bilo v Rimu največ, trdili, da je pravi avtor te igre sam Cesar Borgia, ki je zadnje dni neprestano pri Diaboli.

V tem igrokazu pa so nameravali vroči pred zveri golo telo lepe ženske, namreč resnično žive in lepe mlade ženske, morda nedolžne devojke, ne pa morda kakšne lutke ali nagačene figure. Govorilo se je sicer, da bo ta devojka, neka samomorilka, že mrtva, in da se bodo divje zveri hotele polastiti njenega telesa, toda v zadnjem trenutku, da se bo prikazala Diabola in da bo zverem otela njihov plen.

Kljub temu, da nameravani igrokaz ni dosegal starih rimskih krvavih iger, je vendarle bil senzacija prvega reda in Cirkus Maksimus se je napolnil do zadnjega kotička. K temu je pripo-

mogla vrba tega še radovednost množice, ki je hotela videti papeževu lepo hčer, njenega mladega zarotenca in njena dva brata.

Loža, iz katere je nekoč cesar Avgust gledal na krvave igre, je bila sedaj pripravljena za papeža Aleksandra, rodbino njegovo in za dvorjane. Skratne preproge, z zlatom obrobljene, so vzele čez robore lož. Fasada je bila okrašena z zastavicami Borgijevcev in z njihovimi grbi. Sredi lože je kakor živa meja stala vrsta lovorovih grmov, pred katerimi je postavljen baldahin in pod njim tron papežev. V ogromnem gledališču pa so gnete morje glav.

(Dalje prih.)

I. jugoslov. tovarna „Tribuna“
LJUBLJANA, Karlovska cesta 4, Zvonarska ulica 1,
priporoča otroške vozilke in dvo-kolesa raznih modelov. Sprejemajo se tudi popravila. 1472
Prodajalna: Stari trg 28.

„JUGOSLAVIJA“ splošna zavarovalna družba v Beogradu Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani

je vsled odkupa inozemskih družb „Feniks“, „Franco Hongroise“ in „Graške vzajemne zavarovalnice“ ena največjih domačih zavarovalnih družb ter prevzema pod najboljšimi pogoji in izredno nizkimi premijami:

- a) požarna zavarovanja,
- b) življenska zavarovanja,
- c) jamstvena in nezgodna zavarovanja,
- d) transportna zavarovanja,
- e) zavarovanja proti škodam vsled tatfinskega vloma,
- f) zavarovanja proti škodam vsled razbitja stekla.

Pojasnila daje:

„JUGOSLAVIJA“, splošna zavarovalna družba
Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani, Dunajska cesta 13.

Največji davki 1887

katere plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poiskujte enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke H. Suttner (Imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapetne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prestane, zapetnice, uhane, namizno orodje, kristna in birmška darila in vso drugo zlatinsko in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezec, dozo za tobak, svačnice in smotke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER (Imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

V spomin kraljeve poroke
Nj. Veličanstva kralja Aleksandra
smo založili vse vrste

šolskih zvezkov

najboljše kakovosti, v korist podpornemu društvu slepih.

Papirna Industrija in knjigoveznica
A. Janežič, Ljubljana, Sv. Florijana ulica 14.

Slavno občinstvo, šolska vodstva in p. n. trgovci, podpirajmo najbednejše izmed najbednejših! 1784

SLOGRAD, d. d. Ljubljana,
tovarna Keršič
sprejme
prvovrstnega polirja
za železobetonske stavbe in per-fektno samostojno
korespondentinja.
Nastop takoj. 1787

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Resljeva cesta 9.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. 1899

Iščem za takoj ali s 1. julijem t. l.
vsestransko izurjenega trgovskega poslovođa
ali tihega družabnika
za večji industrijski trg na Spodnjem Štajerskem. Sprejme se pod zelo ugodnimi pogoji. Starejši in samci imajo prednost. Položiti mora takoj 75.000 Din kavcije. — Ponudbe na upravnishvo „Jutra“ v Ljubljani pod „Podružnica“. 1740

Stavbeni material

imata v zalogi ter prodajata po sledečih najnižjih cenah:

strošna lepenka od K 205— do K 290—	
izolir plošče	70—
vatproof	12-50
karbolineum	16-50
drvocement	15-50 itd. itd.

Pri večjem naročilu popust cene.

1659

Kosta Novakovič in drug, veletrgovina
stavb. materialom
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 13.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani
prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in
trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog in črni premog.

Naslov:

335

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in industrijska d. d.,

Brzjavljavi „Slograd“. Ljubljana. Telefon šte. 180.

Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Šiška, Frankopanska cesta šte. 151.

- I. Oddelek za globoke gradbe: ose vrste globokih stamb, betonske in železobetonske gradbe, vodne gradbe, železobetonske tlačne cevi do 8 atmosfer tlaka, električne centrale, izkoriščanje vodnih sil, „silo“, masne železniške in cestne zgradbe, predore, biološki in mehnični čistilnice za vsakovrstno industrijo.
- II. Oddelek za visoke gradbe: ose vrste visokih stamb, moderne industrijske zgradbe, leseni polnastenski nosilci za strehe z velikimi razponi do 35 m, železobetonska, lesena in kombinirana skladišča.
- III. Tovarna vozov Keršič: luksuzni in tovarni vozovi, moderne avtomobilne karoserije, ročni vozički, samokolnice itd.
- IV. Parna žaga: lesna trgovina in industrija, stambeno tesarstvo in mizarstvo.

Stroji za obdelovanje lesa Turbine armature sesalke zvonovi Strojne tovarne in livarne, d. d., Ljubljana

Domače vesti

*** Ljubljana na predvečer kraljeve poroke.** Že včeraj dopoldne so zaplapolale v Ljubljani povodni kraljeve poroke prve zastave, zvečer pa je bilo mesto že popolnoma odeto in praznično obleko. Raz sleherni hišo vzhajajo državni in narodni prapori in številne stranke so okrasile okna svojih stanovanj z girlandami in zastavicami. Posamezne izložbe so jako okusno dekorirane. Po mestu je viadalo še pozno zvečer neobičajno živahno vrvenje. Orjuna je nalepila po mestu trobojne lepake z napis: Zivel kralj Aleksander! Zivela kraljica Marija! Zivela edinstvena Jugoslavija!

*** Dar Slovenk kraljici.** Napredne Slovenke so nosle Nj. Veličanstvu, prvi svoji kraljici antike, nad 200 let stare, okoli 1/4 metra široke in 4 metre dolge, iz samih čistih srebrnih niti kleklane šipke. Domneva se, da so bile te šipke dar cesarice Marije Terezije nekemu samostanu kot okraske duhovniškemu korstiju. Vendar pa niso bile nikoli rabljene in so se danes popolnoma nove. Dar je prekrasen, resnično kraljevski.

*** Album, ki ga izroče Slovenke v imenu vsega naroda kraljevi dvojici,** ima na vnanji strani živo, dobro pogodeno sliko akad. slikarja gosp. Kopača. Večja skupina Slovenk v narodni noši poklanja kralju in kraljici «Dežji dom». V skupini so matere z otroki; v ozadju je Ljubljana z gradom. Ob straneh v obliki pestrega okvirja otroške in ženske glave ali cele postave v narodnih nošah, vse prepleteno z narodnimi motivi. Album je prirejen tako, da je možno vanj vtakniti posamezne pole. Zbirke za «Dežji in materinski dom» so nadaljujejo. Ko bo zopet nekaj pol polnih, jih naše žensko iznova pokloni kraljevski dvojici. Zanimanje za prepotrebni «Dežji in materinski dom» je veliko in prihajajo prispevki vsak dan od raznih strani.

*** Ponesrečen izlet separatističnega Hrvatskega Sokola v Liko.** V nedeljo je priredil zagrebški separatistični Sokol izlet na Plitvička jezera v Liki. 2. njim sta se odpejala tudi «Sokola» iz Karlovca in Samobora in precej civilistov. Izlet je imel predvsem separatistično propagandno tendenco, kar je izrazilo med Ličani veliko razburjenje. Ko so hoteli napraviti separatistični Sokoli obhod okoli Plitviških jezer, jih je tamošnje prebivalstvo ustavilo z viharimi vzkliki kralju in Jugoslaviji. Kmalu se je razvilo hudo prepiranje med obema skupčinama, ki so se končalo s paničnim begom hrvatskih separatistov nazaj na kolodvor. Ogorčenje prebivalstva je bilo toliko, da izletniški izjavi niso dobili ne prenočišča in živeža in so morali kampirati na prostem in se končno na Binkoštni ponedeljek zjutraj predčasno in proti programu vrniti nazaj v Zagreb.

*** Z dalmatinske rivijere nam poročajo:** Še nobeno leto ni bilo v Dalmaciji toliko tujcev, kakor letos. V Dubrovniku so letos vsi hoteli, pensijoni in privatne hiše polne tujcev iz vseh krajev sveta; v Splitu ni prazne ne ene sobe. Največ je Čehov, za katere je Dalmacija slovenska rivijera. Vročina krepko pritiska, v vseh kopališčih in na morski obali vlada živahno vrvenje. Narodno gledališče v Splitu je še odprto in redno dobro obiskano.

*** Ladji «Vila Velebita», ki potuje z gojenci bakarske navtične šole v Gibraltar na študijsko potovanje, so v Neapolju priredili slovesen sprejem in priredili gostom na čast banket. Gostje so obiskali tudi Pompejo in Vezuv.**

*** Razsvetljava na Bledu v čast kraljeve dvojice.** Z Bleda nam poročajo, da se priredi dne 10. t. m. ob 9. uri zvečer «beneška noč» v čast visokim gostom v zgradbi «Suvobor». Razsvetljave na Bledu so bile znane že pred vojno po svoji čarobnosti, sedaj pa so vsi poklicani faktorji na delu, da bo ta prekašala vse dosedanje. Za popolno razsvetljavo cest in poslopj, za lampijone, okrašene čolne, umetni ogenj, godba, pevske zborne itd. je preskrbljeno v polni meri. Akcijo jezer-ske razsvetljave vodi gospod akademik slikar R. Marčič (Bled, vila Renatus) in se je treba reflektantom na čolne, oz. sedeže na istih obrtni nanj ali pa na obično. Ravnotako se je treba njegovim odredbam brezpogojno pokoriti. Čolni se dobijo že okrašeni, ali pa taki, da jih stranke po lastnem okusu okrase, vendar mora vsak imeti najmanj 5 lampijonov. Ker tačasno Bled še ni dosti zaseden, je za zunanje goste precej čolnov na razpolago.

*** Proslava kraljeve poroke v Slovenski Bistrici.** Poročajo nam iz Slovenske Bistrice: Tukajšnja kulturna društva so sporazumno z mestnim županstvom sklenila, da se dan kraljeve poroke slavi na najslajnejši način. Zjutraj dne 8. junija ob 5. uri bo budnica domače godbe s spremstvom vojaštva, ob 8. uri slavnostna maša na glavnem trgu. Po maši je slavnostna občinska seja. Dopoldne se udeleženci brzojavka na kabnetno pisarno Njeg. Veličanstva. Predpoldne in popoldne nabirajo narodne dame in otroci za «Dežji dom». Zvečer bakljada po mestu z godbo. Po bakljadi se vrši na glavnem trgu v drevoredu ljudska slavnost pri kateri nastopi tukajšnji mešan in moški pevski zbor pod vodstvom Mirka Vanda, učitelja iz Laporja. Župan Daniel Omerzu ima slavnostni govor. Na tak način hoče tudi mesto Slovenska Bistrica slaviti ta velpomembni dan.

*** Pastirka koča na Kamniškem sedlu** je v nedeljo ponoči popolnoma zgorela. Kako je nastal požar, še ni znano. Koča je bila na novo postavljena bele lanske jeseni in so sedaj pastirji, ki pasejo na Kamniškem sedlu, brez vsakega zavetišča.

*** Telefonska centrala v Hrastniku.** Pri poštne uradu v Hrastniku je bila nedavno otvorena telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajevni promet.

*** Iz trgovskega sveta.** Deželno sodišče v Ljubljani je potrdilo poravnavo, ki jo je sklenil deželni svetnik dr. Golja kot poravnalni sodnik med dolžnikom tvrdice Derenda v Ljubljani in njegovimi upniki.

*** Iz galerije naših vladaric.** Opozorjamo na izredno zanimivi članek pod zgorajšnjim naslovom v naši današnji prilogi prigradom kraljeve poroke. Članek je zgodovinsko točen in podaje privrati Slovencem poljuden pregled in bistveno karakterizacijo naših dosedanjih vladaric, obenem pa očrta idealni tip jugoslovenske vladarice in njeno nalogo. Prepričani smo, da smo s tem izredno zanimivim spisom, ki izkira iz točnega poznanja zgodovine in iz pravega svobodoljubnega in demokratskega duha, svojim c. bralcem ustregli bolj ko z vsakim drugim še tako dobro misljenim slavljenjem, in obenem nasproti republikanskemu frazerstvu povedati tudi to pot nekaj pozitivnega in trajnega.

*** Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrla ga. Angela Petercelj, roj. Kern, soproga revidenta drž. železnice. Blag ji spomin!

*** Kerslerjeva smrt in Vranglovič.** Milno soboto so granicarji prišli pri obmejnem Plavču več zagrebških tlhoplavec, med njimi tudi nekoga Kerslerja, ki je nato še isti dan umrl. Klerikalni listi, zlasti ljubljanski «Slovenec» so veselo tiškali poročila o grozodejstvih in brezvestnih umorih izvršiteljev po naših granicarijih. — Da se dožene resnica, je dalo sodišče Kerslerja razteletiti in sodni zdravnik so konstatirali, da je umrl Kersler vsled vnetja trebušne mrene in kapi. O kakih telesnih poškodbah ni bilo niti besede, ampak je bil vzrok smrti samo notranji. Na tak podoben način se širijo razne govorice o naših granicarjih, ki opravljajo, kakor poročajo domačini, službo le strogo in po obstoječih predpisih. O kakih nasilstvih pa ni govora.

*** Tragična usoda hajduka Kampla.** Prošli teden smo poročali o hajduškem življenju Josipa Kampla iz Rogoze pri Mariboru, ki je pred tremi tedni ustrelil pri zasledovanju orožnika Skerleca. Orožniki so ga iskali v pomnoženem številu, vendar ga niso mogli najti, ker se je skrivaj po hišah in so ga podpirali njegovi tovariši, od katerih je bilo že sedem med njimi tudi sin bivšega socialno demokratskega poslanca Kisovarja izročeni sodišču. Včeraj se je skušal Kampil že od ranega jutra približati ženskam, ki so delale na neki njivi. Dolgo je oprezno gledal na vse strani, končno pa je prišel na njivo. Naenkrat se je začelo v visokem zlitu nekaj gibati. Ker je slutil zasledovalca, je vrzel tja kamen. Iz zlitja se je dvignil orožnik, nameril nanj puško in zakrčilo: «Stoji!» Kampil je ustrelil proti orožniku ne da bi ga bil zadel. Tu se je dvignil iz zlitja še drugi orožnik in mu zapovedal naj se uda. Ker je Kampil videl da je izgubljen je nameril samokres na sence in se ustrelil. Bil je takoj mrtav. Njegov orjaški samokres so še okrvavljen skupno s poročilom poslali orožniki državnemu pravdnistvu v Mariboru.

*** Dvojen samomur.** Predvčeršnjim zvečer je vojaška straža v Maksimurji pri Zagrebu zaslišala streljanje. Straža je pregledala prostor, odkoder se je slišalo streljanje, a ni v temi našla ničesar. Šele včeraj zjutraj so našli v bližini smodnišnice dve trupli: mladega moškega in mladenko, oba s prestreljeno glavo. Kakor je dognala policija je samomur mlade dvojice posledica nesrečne ljubezni. Mrtveca sta identificirana kot 26letni trgovski potnik Mihaelj Čuturilo iz Otočca in 19letna preparandka Zofija Prpič, rodom tudi iz Otočca. V pismu izjavljata, da gresta prostovoljno v smrt.

*** Požar zahteval človeško žrtev.** Na Zagi pri Srpencih je zgorela v ponedeljek velika baraka, v kateri je bivalo enajst družin. Požar je zahteval tudi človeško žrtev. Pečkovi družini je zgorela gospodinja, ki je niso mogli rešiti. Enajst družin je v največji bedi, ker jim je zgorelo vse.

*** Pod avto je prišla.** Marijo Šuštar, delavko pri Toeniesu v Ljubljani, je pri šišenski cerkvi podrl avto na tla. Ona je dobila poškodbe na glavi, njen spremljevalec pa si je pri padcu raztrgal suknjič.

*** Nezgoda.** Vrtnarski pomočnik Friderik Streit je po naročilu svojega mojstra popravil neki grob na pokopališču pri Sv. Kristofu v Ljubljani. Ko je uravnaval spomenik, se je ta prevrnil in mu padel tako nesrečno na levo nogo, da mu je zadel.

*** Nesreča na lovu.** Anton Jurca, posestnik iz Cerklince, se je podal na lov. Prišel v gozd, je odložil puško in se hotel za trenutek odstraniti. Ko se je obrnil, se je puška nenadoma sprožila in je Jurca zadel strel v hrbet.

*** Smrtna nesreča.** Alojzij Cvenkelj, tarski vajenec iz Brezje na Gorenjskem, se je pri tesanju vsekal na desno nogo. Ker pa ni pazil na rano, je nastalo močno zastrupljenje. Moral je končno v bol-

nico v Ljubljano, kjer pa je bil ob zdravniki pomoči umrl. Bilo mu je šele 19 let.

*** Prepir zaradi stanovanja.** Neža Ahčan, žena strojevodje in Ivan Rot, pisar južne železnice, imata v Borovnici v isti hiši stanovanje. Ahčanova bi se morala te dni preseliti v Rotovo stanovanje. Ker pa slednji ni mogel dobiti stanovanja, je nastalo med obema kmalu hudo sovražstvo. Rot je zaradi boleznih vrhutega že dalj časa nesposoben za delo. Te dni pa je šel v Ljubljano in Ahčanova mu je očitala, zakaj lahko vozi krompir v Ljubljano, ako je bolan. To je Rota tako užejilo, da je sgrabil za samokres in ustrelil skozi okno svojega stanovanja v Borovnici v Ahčanovo in jo zadel v desno lice.

*** Kaznovana neobčutljivost.** Ivan Skubic, pastir iz Pec pri Grosupljem, je pasel živino. Imel je tudi precej plašljivo kobilu, na katero ga je gospodar še posebej opozoril, češ da se ji ne sme približati brez palice. In res, ko jo je hotel udariti z roko, se je kobilu tako prestrašila, da je skočila in ga udarila s kopitom s tako silo na desno roko, da mu jo je zdrobil.

*** Poparski umor.** Na Vrhniki je bil na Binkoštno nedeljo zjutraj izvršen roparski umor. V sobo kuharice Marije Cepon, ki je služila pri trgovcu Jernejcu, se je prikril neznan moški, ki je Ceponovo umoril in oropal. Jernejčev otrok ki je slišal obupno klicanje kuharice, je alarmiral domače, vendar se je morilec posrečilo, da je ušel skozi okno in izginil v bližnjem gozdu. Po napornem zasledovanju se je vrhnjskim orožnikom končno posrečilo, da so morilec v gozdu blizu državne meje izsledili in aretirali. Izročeni je bil tamkajšnjemu okrajnemu sodišču.

*** Krvav nabor v Lukovici.** V Lukovici so te dni naborniki v Pongratzovi gostilni pili na žive in mrtve. Seveda ni manjkalo tudi prerekanja, ki je končalo s tem, da je eden izmed pretepačev posestnikovega sina Josipa Brvarja sunil z nožem v levo roko in mu prizadel težko poškodbo.

*** Velika tatvina.** V St. Lovrencu na Pohorju so v noči od petka na soboto doslej neznan storilec vломil v podružnico konzumnega društva ter ukradil za 80.000 kron manufakturnega blaga. Nekoliko blaga so našli orožniki pri raznih kmetih.

*** Ubij.** Iz Bele Krajine nam poročajo: Dne 1. junija so našli na cesti od Črnomlja proti Tribučam ubitega premožnega posestnika Petra Sikonijskega iz Tribuč. Zanj čas je imel pokojni prepire s soobčani zaradi paše. Omenjenega dne sta se na popadla v neki črnomeljski kmeti Sikonijskega in neki Rus, ki je osumljen, da ga je ubil. Zaprt je sedaj, toda njegova krivda še ni dokazana.

Ljubljanska porota.

Trojanski atentat.

Včeraj dopoldne se je vršila razprava proti Francetu Bregarju iz Trbovelj zaradi hudodelstva tatvine in polaganja dinamita. V tem slučaju gre za znano trojansko afero, ki se je že pri pomladanskem zasledovanju obravnavala, a se je takrat odložila. Bregar France je v družbi s svojim tatinskim bratom Alojzijem Bregarjem dne 2. septembra 1921 v skladišču trboveljske premogokopne družbe ukradel 50 kilogramov dinamita in ga naslednji dan v družbi brata odnesel na trojanski hrib, položil v cesto in zvezal z ožigalnim aparatom, hoteč izvršiti atentat na neki avtomobil, ki se bo pripeljal mimo. Satanska nakana obel bratov pa se ni posrečila, ker ju je moidoč orožnik pravočasno zapazil in odkril njih namero. Starejšemu bratu Alojziju Bregarju se je posrečilo ujeti, France pa je bil aretiran. Obtožene tatvino popolnoma priznava, poudarja pa, da ni vedel za bratovo nakano. Izvlečenec so izjavili, da je bila za avtomobil podana velika nevarnost; v slučaju eksplozije bi zletel v zrak, osebe pa bi bilo raztrgano. Porotniki so vsa tri stavijena jim vprašanja glede krivde obtoženca soglasno potrdili, naka je senat obsodil Franceta Bregarja na štiri leta težke ječe, poestrene s postom in trdim ležiščem vsakega pol leta.

Goljutijs.

Popoldne se je zagovarjala pred porotniki Marija Globočnik zaradi goljufije. Obtoženka je že med vojno veržila z živili, po vojni pa je ustanovila malo trgovino in prodajala manufakturno blago. Ker pa pri tem poslu ni bila prav nič izurjena, je kmalu zabredla v velike dolgove. Ker so jo številni upniki neprestano tirjali, saj je znašal njen dolg približno 90.000 K, je sklenila najeti posojilo. Nekega dne je šla k posestniku Francu Erzarju v Vopljah in tam pod lažljivo pretvezo, da ji je pisal brat Janez Globočnik, da prevzame jamstvo za vsako posojilo, najela 75.000 K posojila. Kmalu pa se je izkazalo, da je obtoženka dotično jamstvo sama napisala in na ta način znatno oškodovala posestnika Erzarja. Vendar pa je njen brat pozneje, ko se je vrnil od vojakov, ves dolg poravnal, tako da je vsa škoda pokrita. Ker so porotniki stavijena jim vprašanje glede goljufije zanikali z 10 proti 2 glasom, je predsednik senata takoj razglasil oprostilno razsodbo.

Danes porotne obravnave vsled kraljeve poroke odpadejo. V petek pa se bo zagovarjal pred porotniki drzen roparski morilec Andrej Pelan. Razurava obeta biti zelo zanimiva.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.47 — 0.51, Berlin 22.50 — 23.25, Budimpešta 7.70 — 8, Bukarešt 46 — 48, Rim 350 — 355, London 301 — 305, Newyork 63 — 65, Pariz 600 — 620, Praga 129 — 131.50, Svica 1275 — 1300, valute: dolar 60 — 63, avstrij. krone 0.50, češke krone 130, franki 620, napoleon 220, leji 42.50. Banka za Primorje 163. Trg. obrtna banka 62.50 — 65. Brodska banka 90 — 92. Hrv. eskomptna banka 175 — 177.50. Jadranska banka 410. Jugoslovenska banka 109 — 110. Ljub. kreditna banka 235 — 240. Praštediona 1185 — 1200. Slov. eskomptna banka 101.25. Srpska banka 177. Narod. šumska industrija 120 — 125. Slavonija 117.50 — 120. Ljub. strojne tovarne 216.50. Trbov. premož. družba 265.

Beograjska borza včeraj ni poslovala.

Dunaj, devize: Zagreb 55.47 — 55.53, Beograd 221.88 — 222.12, Berlin 53.95 — 54.05, Budimpešta 17.51 — 17.57, London 705.75 — 706.25, Milan 814.70 — 815.30, Newyork 155.19 — 155.31, Pariz

1431.50 — 1432.50, Praga 303.90 — 304.10, Solija 112.95 — 113.05, Varšava 3.77 — 3.81, Curih 3008.75 — 3011.25; valute: dolarji 154.44 — 154.56, levi 109.95 — 110.05, n. marke 53.95 — 54.05, funti 700.75 — 701.25, franki 1430.50 — 1431.50, lire 809.70 — 810.30, dinari 221.38 — 221.62, poljske marke 3.75 — 3.77, leji 99.94 — 100.06, Svica 2998.75 — 3001.25, češke krone 303.30 — 303.60, madž. krone 17.56 — 17.62.

Praga: Dunaj 0.23, Berlin 17.67%, Rim 268.50, Budimpešta 5.65, Bukarešta 4.71, London 232.25, Newyork 51.45, Curih 992, avstrij. krone 0.26%, lire 265.50.

Curih: Berlin 1.79, Newyork 521.50, London 23.50, Pariz 47.60, Milan 27.20, Praga 10.10, Budimpešta 0.60, Zagreb 1.90, Solija 3.85, Varšava 0.13, Dunaj 0.03%, avstrij. žig. krone 0.04.

Berlin: Zagreb 1.42, Italija 1500.60 — 1504.40, London 1295.85 — 1299.50, Newyork 287.01% — 287.73%, Pariz 2626.50 — 2633.30, Svica 5513.10 — 5526.90, avstrijske žigosane krone 1.93 — 1.97, Budimpešta 32.65 — 32.75, Praga 553.30 — 554.70.

Odgovorni urednik Fr. Brozović. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 7. junija 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	761.2	16.8	severj.	več obl.	—
Ljubljana	14.	769.7	22.7	jug. zap.	oblačno	—
Ljubljana	21.	760.4	17.3	sever. vzh.	več obl.	—
Zagreb	7.	756.3	19.0	jug. zap.	oblačno	—
Beograd	7.	761.9	18.0	—	več jasno	—
Dunaj	7.	761.0	17.0	brezvetra	—	—
Praga	7.	—	—	—	—	—
Inomost	7.	762.0	15.0	brezvetra	oblačno	3.0

V Ljubljani barometer nestanov., temper. nižja. Sonce vzhaja ob 4.00, zahaja ob 19.55

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din., vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, spremembe do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednji 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znanka za odgovor.

Službe

Uradnik 1757

transportne in prometne stroke, verziran knjigovodja tudi v nemščini in cirilici, prevzame prihodnostne opravke. Podrobne ponudbe pod «Prevoz» na upravo «Jutra».

Vajenec 1741

za kovaško obrt se sprejme takoj. Popolna oskrba v hiši. Ponudbe na Ognjevalj Finčinger, Šmartno pri Litiji.

Kuharica in sob. rica

se sprejmeta: Vegova ulica št. 2, I. nadst., levo. 1732

Uradnik 1741

(neoznjen), z vodilno prakso, zmožen vseh pisarniških poslov, želi primerne službe pri kakem podjetju v Ljubljani ali drugod. Cenjene ponudbe pod «Vesten» na upravnistvo «Jutra».

Zastopnik 1706

prvovrstne trdnice išče posredniško zastopstvo proti proviziji za papirnatno in špece-rijsko blago, spiritozne, tarve in olja. Poslužni dopis na upravnistvo «Jutra» pod «Večak 1022».

Dekle iz boljše rodbine,

šivilja, 18 let stara, si želi službo v kakem damskem modnem salonu. Govori slo-

vensko, češko in nemško. Ponudbe s eventualno brano v hiši na upravnistvo «Jutra» pod «Slovenka». 1713

Prodaja se: 1700

Starinski vinaki servis in spalna vreča za spati na prostem (Schlafasack), popolnoma nov, z zračno blazinco. Polzve se v trgovini Erben, Kongresni trg 12.

Napredaj je hiša

s sadnim vrtem, dvema gozdi, njivo in travnikom na zelo prometnem kraju na Gorenjskem. Zelo priprava za ka-

lega obrtnika. Naslov poro- uprava «Jutra». 1731

Kdor želi oročnje,

naj se obrne na upravnistvo «Jutra» pod «Retica». 1759

Dopisovanje

Zenitna ponudba!

Mlad kmečki posestnik, star 24 let, z neomadeževano preteklostjo in veselo značajem, s premoženjem v vrednosti od 3.000.000 do 4.000.000 K se želi priženiti na deželo k veseli gospodini v starosti od 17 do 22 let, ki bi imela gostilno ali kaj primernega. Le resne ponudbe s sliko je poslati do 20. junija t. l. pod «Sija na bodočnost št. 5000» na upravo «Jutra». Slika se vrne, tajnost zjamčena. 1758

Prodaja se pohištvo

s stanovanjem, jako na lepem kraju. Polzve se: Lonsarska steza št. 12 od 7. do 12. ure. 1756

Jadranska montanska družba

Srbojavi: «Montana».

d. z o. z.

Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje

na debelo: import.

Export.

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse indu-

strijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

na debelo: import.

Export.

VABILO

na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

občeslovenskega obrtnega društva v Celju

ki se vrši

v nedeljo dne 11. junija 1922., dopoldne ob 9 uri, v restav-

raciji Narodnega doma v Celju.

DNEVNI RED:

1.) Poročilo gospodarskega sveta,

2.) Izvolitev računskih revizorjev,

3.) Sklepanje o proslavi društvene 30-letnice,

4.) Poročilo delegata o glavni skupščini Saveza hrv. obrtnika v Bakru,

5.) Predavanje o volitvah v oblastno skupščino in sklepanje o even-

tualnih kandidaturah,

6.) Slučajnosti.

Občni zbor je po § 18. društvenih pravil ob določen uri sklepčen na

glede na število navzočih članov.

V Celju, dne 3. junija 1922.

Predsednik:

Ivan Rebek I. r.

Tajnik:

Ign. Založnik I. r.

1760

Devetstopetnaesto

Tragedija naroda.

«Ne vem ali ni nekeje zapisano v knjigah, ampak ljudje pripovedujejo, da je živel v starih časih zmaj, ki je žrl otroke. Prihrul je nad vas in vsako jutro je požrl po eno. Matere so mu jih nosile in metale v žrelo, da ga umire vsaj za kratek dan. Če bi mati, na katero je prišla vrsta; ne hotela izročiti otroka, je prihrul zmaj v hišo in vse živo v njej poklal. Tako pravijo, da je bilo in verui, da je res. Poglej te otroke. Ali ne leže pred teboj, kakor bi jih požrl gladen, požrešen zmaj, ki je prihrul nad Mladenovac in ne tuli samo zjutraj, ampak od zore do mraku.

Nisem dvignila glave. Pritisnila sem svoj obraz na hladna ličeca mojega angeljčka in vse silneje sem ga poljubovala. Kolikor bolj se je bližal čas ločitve, toliko gorečnejše sem ga poljubovala. Zdelo se mi je, kakor bi mi ga hoteli iztrgati. Ko je končal starec, se mi je zdela koliba zmajajevo žrelo, v katero sem morala zagnati svoje dete, ker je prišla name vrsta in tresla sem se po vsem telesu. Grozna vročica me je začela paliti.

Starec nadaljuje svoje razmišljanje. «Ne samo nad Mladencem, nad celo Srbijo je prihrul zmaj. Požira otroke. Požre nam narod. Zlo, strašno zlo.»

In potem nadaljuje.

«Pojdi, pojdi žena. Ne pomaga nobena solza, prešle so jo tudi druge matere, ko so zapuščale tukaj svoje otroke, zeni-
tja je solze popila, a tuga je ostala. To breme moraš prenesti,
ni drugače. Božja volja je, mora se zgoditi.» Dvignem glavo
in ga pogledam.

«Pojdi, spusti svojega otroka. Spusti ga tu poleg drugih. Poglej, kako se je deca združila, lepo za ročice se bodo prijeli in zaplesali kolo okrog božjega prestola.»

Starec dvigne glavo, z rokavom obriše lesketajočo se solzo na trepalnicah in se obrne proč, da je ne vidim. Potem mi pravi:

«Spusti otroka. Položi ga v vrsto ostalih, k njegovim tovarišem in tovarišicam. Ni samo in ne bo ostalo samo. Bog se je potrudil, da bodo otročki združeni.

Spustila sem ga in enajst mrtvih angeljčkov je ležalo na deskah, drug poleg drugega.

Gospo zalijejo solze in jok ji pretrga besede.

Dolgo je luteča gospa in močkal sem z njo vredi, ker nisem hotel vznemirjati tišine. Na ognju so že dogoravala polena, živa žerjavica je pokrivala zemljo in prostirala okrog sebe toploto in blagodejno svetlobo. Najbrže smo bili že daleč čez polnoč, a dež je še vedno rosil in zarja je bila še daleč za gorami. Gospa je uprla vame svoj pogled in nadaljevala:

«Nisem vam še vsega povedala. Koliko bi vam lahko pripovedovala! Moj beg iz Beograda in smrt deteta niso edine bolesti in edine nesreče. Še mnogo jih nosim v svoji duši.»

«Kaj vam oživiljanje teh bolesi prav nič ne hujša trpljenja?»

«Resnica je, toda jaz si želim, da me tembolji grizejo, ker so edina tolažba v mojem življenju. Kadarkoli sem jih poskušala zatajiti, še vselej sem pričela kloniti pred bremenom. Postale so moja draga narav, brez njih sem vsa nesrečna in malodušna, kakor bi zgubila svoje živce. Navadila sem se jih, kakor alkoholik pijače, ki edina povrača alkoholiku sposobnost in moč. Brez nje drhti in trepetu od slabosti. Oh, vi ne veste, kako silno si želi moja duša te pijanosti!

Nisem izgubila edinega otroka, izgubila sem vse. Dom je zdaj prazen in zapuščen, pred dvema letoma pa so v njem prebivali srečni roditelji in troje zdravih, čilih fantičev.

Mož je poginil v bolgarski vojni ob Vardarju. Hraber in pošten oficir je bil. V turških bojih so ga zadele dve kroglici. prvi pot takoj v početku, drugič pred Kumanovem. Prva rana je bila lahka in hitro je okreval. Takoj se je podal v Bitoli, da se zopet bori med svojimi vojaki. A tam ga je zadela huša nesreča in dolgo časa je visel med življenjem in smrtjo. Ozdravil je, da je lahko poginil v prvih bojih, ko so Bolgari prodrl pri Krivolaku.

Poslavljal se je tisti čas, ko se je dete, katero sem pustila v Miladenovcu, rodilo. Oče ga je vzel v naročje in videl je prvi detinski posmeh na njegovih ustnicah, svojo poslednjo očetovsko radost. Zadovoljen in ponosen je zapustil tri sinove v hiši, kamor se ni več vrnil.

Težak je bil udarec zame in ogromna skrb, sprejeti troje nedoraslih otrok in jih voditi v teh težkih dneh. Tolažilo me je, da je najstarejši že dosegel 18. leto in je bilo drugemu 15 let, kajti poslednje se je rodilo pozno, zelo pozno, zaradi česar je postalo biser družine.

Na jesen, za časa premirja z Bolgarsko, sem poiskala možev grob in peljala s seboj srednjega sina. Hotela sem iz-

polniti poslednjo dolžnost in popeljati s seboj vsaj enega izmed otrok, da bi sinova solza orosila očetov grob. Toda hudo sem se pregrešila nad otrokom. Zbolelo je na tem potovanju in ko smo se vrnili v Beograd, je leglo težko bolno. Vse skrbi uboge matere, katero je grizla vest, da že pri prvem koraku v življenje ni znala sama nositi skrbi in bremena, so plavale nad bolnim otrokom. Noči in dneve sem presedela pri postelji, toda bolezní nistem strla, bila je prehuda in pretežka. Tifus, ki je okužil vse naše kraje še v turških boljih, si je izbral zopet novo žrtev.

Zdravniki so se potrdili na vse načine in njihovo skrb je izpopolnjevala materska briga, ki pa ni bila uslišana. Izgubila sem ga, na rokah mi je umrl. Tisti hip sem se zgrudila od težke bolesi in že sem se mislila končati, ker sem se težko pregrešila nad otrokom. Toda dojenček na prsih in prvi sin sta me privezala na življenje. Komaj sem pričakovala, kdaj bo najstarejši delil z mano skrb in trpljenje. Njegovo čvrsto zdravje mi je postala najiskrenejša tolažba. Rastel je, toda ne zame — za vojsko. V jeseni 1914. so sklicali dijaško četo in on se je podal s svojimi prijatelji v Skopje, kjer se je pričel vezhati. Potem se je boril na Rudniku in Ceru in dvakrat, trikrat se je vrnil domov v času premora, nastalega po polomu avstrijske vojske. Vojaška služba in naporji so povsem spremenili njegovo obnašanje. Postal je moč in moči in zadržan, resen in izgubil ves smeh otroških let. Kadar se je vrnil, sva razpravljala skupaj o domačih brigah, o načinu, kako si urediva življenja in mati je tako željno poslušala razgovore o časih, ko bo vse končano in bo zavladal mir. Že sem z ljubeznijo opazovala njegova krepka pleča, ki bodo zadela nase skrb hiše.

Ko je koncem avgusta poslednjič odhajal z doma, mi je ob slovesu poljubil roko in dejal:

«Dolgo se ne bomo videli.»

«Zakai, sinko?»

«Zdi se mi, da se skoro vnamejo zopet boji.»

Resnično so se pričeli. Koncem septembra je padel Beograd in potem so se vrstile nezgode za nezgodo. Takoj v početku sem izgubila najmlajšega v Mladenovcu. Njegovoga groba ne bom našla nikdar več. Da izpolni Bog vse gorje, poslano nad našo rodbino, sem zasilila v Skoplju, da je moja poslednja nada in opora, edina svetloba, ki bi me še lahko ogrevala, izdahnila v borbah. Pri Velikem Popoviću je padel najstarejši sin.»

(Dalje prihodnjič.)

Združeni stavbeniki, Ljubljana.

Poštni predal št. 70, telefon št. 103, 180, 256. 447, 527.

Projektiranje in izvrševanje vsakovrstnih zgradb **do največjega obsega**. Na razpolago prvovrstni strokovnjaki in praktiki. Bogata oprema z gradbenim inventarjem.

Specijalisti za železobetonske konstrukcije.

Zadružna gospodarska banka, d. d. v Ljubljani.

Poziv

na subskripcijo IV. emisije delnic Zadružne gospodarske banke, d. d. v Ljubljani.

II. redni občni zbor Zadružne gospodarske banke, d. d. v Ljubljani, je sklenil, povišati delniško glavnico

od K 24,000.000'— na K 48,000.000'—

z izdajo 60.000 novih delnic po K 400- nom. vred.
pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico, da prevzamejo za vsako staro delnico eno novo po ceni K 520.— za komad.
2. Neoptirane delnice dodeli upravni svet novim delničarjem po kurzu K 580.— za komad.
3. Subskripcija se začne 22. maja 1922 in konča 14. junija 1922. Nove delnice so deležne dobička za drugo polletje l. 1922.
4. Opcija, oziroma subskripcija se vrši:
pri blagajni Zadružne gospodarske banke, d. d. v Ljubljani

pri blagajni Zadrugne gospodarske banke,	podružnica	Djakovo,
"	"	Maribor,
"	"	Sarajevo
"	"	Split,
"	"	Sombor,
"	"	Siberik,
"	ekspoziture	Bled,

" " Sveopće zanatlijske banke, d. d. v Zagrebu,
" " podružnica Karlovac,
" " Gospodarske banke, d. d. v Novem Sadu.

5. Protivrednost podpisanih delnic se plača takoj pri subskripciji.

V LJUBLJANI, dne 18. maja 1922.

Upravni svet.